

STANDARD

vestnik

Letnik XXVII.

Celovec, petek, 4. avgust 1972

Štev. 31 (1568) |

Pripravljenost jugoslovanskih narodov, da branijo svobodo in mirno življenje

V zadnjem času je bilo v tisku zaslediti vrsto poročil o ustaški teroristični skupini, ki se je preko Avstrije vtihovala v Jugoslavijo, kjer so jo potem likvidirali ob podpori prebivalstva. Ob tej priložnosti so razni listi objavljali tudi povsem tendenciozne vesti ter vedeli povedati že o najrazličnejših „uspehih akcijah“, ki da jih je skupina izvedla v sosednji državi. Jugoslovanske oblasti so v zvezi s pojavom in likvidacijo te skupine objavile uradno obvestilo, iz katerega povzemamo naslednje podrobnosti.

Pri diverzantski skupini je šlo za 19 teroristov, katere jedro so tvorili znani ustaški teroristi in zločinci, ki so zaradi raznih kazenskih dejanj pred časom pobegnili iz Jugoslavije. V skupini je bilo tudi nekaj oseb, ki so jih v novjšem času pritegnile znane ustaške organizacije; bili so to plačanci in izdajalci, ki so jih organizirala vodstva ustaško-terorističnih organizacij in nekateri krogi, ki stojijo za njimi.

Skupina 19 dobro oboroženih teroristov se je v Jugoslavijo vtihovala ob koncu junija, in sicer preko Avstrije. Svojo dejavnost je skupina začela na področju republike Bosna in Hercegovina, kjer je prišlo do prvega spopada, v katerem je izgubilo življenje 13 pripadnikov milice, vojske in teritorialne obrambe. Takrat so tolpo razpršili in se je nekaj članov skušalo skriti na Hrvaškem; prav kmalu pa so jih ob aktivni pomoči prebivalstva odkrili in jih likvidirali.

V sporočilu je rečeno, da je bila skupina že 48 ur po prihodu v Jugoslavijo razbita na manjše skupine ter prisiljena, da opusti načrt, s katerim so jo poslali iz inozemstva. V tej zvezi je vsekakor značilno, da so nekateri listi v Avstriji vedeli točno poročati, kakšne „akcije“ da so teroristi že izvedli, medtem ko je bilo v Jugoslaviji sporočeno, da je bila skupina razbita prej, preden je sploh mogla začeti z izvajanjem predvidenih diverzantskih akcij.

Da so skupino lahko tako hitro izsledili in likvidirali, gre zasluga predvsem tamkajšnjemu prebivalstvu, ki je povsod aktivno sodelovalo. Teroristi so na vsem ozemlju, tudi v najbolj oddaljenih vaseh, v katere so prišli, naleteli na obsodbo ljudstva. Ljudje jim niso bili pripravljeni izkazati niti najmanjše pomoči ali jim dali hrane, vode ali kakršnekoli informacije, temveč jih je preganjalo. To je diverzante popolnoma demoraliziralo. Na vsem ozemlju, kjer so se skušali izogniti organom javne varnosti in pripadnikom ljudske obrambe, so bili izpostavljeni stalnemu preganjanju, odporu in sovraštvu ljudstva.

Posebej je v sporočilu o izsleditvi in uničenju teroristične skupine poudarjeno, da se je teroristom postavilo po robu prebivalstvo vseh narodnosti in vseh starosti. „Rodoljubna zavest ljudstva je prišla popolnoma do izraza. Tudi tokrat je organizirano in oboroženo ljudstvo najbolje odgovorilo diverzantom in vsem tistim, ki so jih poslali iz tujine v Jugoslavijo, da bi se tukaj ukvarjali z zločinsko dejavnostjo. Celovita akcija je pokazala, kako neomejena je pripravljenost vseh delovnih ljudi in občanov, da bra-

nijo svobodo in mirno življenje naših narodov.”

Ob koncu je v sporočilu govora o pripadnikih milice, vojske in ljudske obrambe, ki so izgubili življenje

v spopadu s teroristi. „Žrtve, ki so padle za obrambo svobode in neodvisnosti naše države in mirnega življenja delovnih ljudi, nas spodbujajo, naj si še bolj prizadevamo pri uresničevanju zamisli splošnega ljudskega odpora in naj stalno bedimo nad bratstvom in enotnostjo naših narodov in drugimi pridobitvami naše revolucije. Padle žrtve naših tovarišev v boju proti mednarodnemu bandilizmu, prežetemu z najnižkotnejšimi in najbolj surovimi strastmi fašistične ideologije, ponovno opozarjajo napredno svetovno javnost, naj se zaveže za boj proti temu.”

Zanimive podrobnosti v zvezi s to skupino so objavili tudi posamezni jugoslovanski listi. Tako je beograjski list „Večerne novosti“ poročal, da so teroristi prišli v Jugoslavijo preko Avstrije, in sicer v bližini Dravograda ali pri Gornji Radgoni. Oblečeni so bili v zelene uniforme ter imeli pokrivala, kot jih uporabljajo avstralske oborožene sile (znano je, da v Avstraliji zelo aktivno delujejo razne ustaško-teroristične organizacije). Na cesti proti Varaždinu so ustavili neki tovarnjak, s katerim so se potem peljali skozi Hrvaško, po Dalmaciji do Mostarja in Jablanice ter mimo Prozorja v Bugojno. Na hribu Raduza v bližini Grahance so se zbrali v majhni kapelici, kjer so krvno prisegli po starem ustaškem običaju. Pozneje je prišlo do spopada s pripadniki milice, vojske in ljudske obrambe, med katerim je bila teroristična skupina razpršena. Večino teroristov so likvidirali že pri prvih spopadih, zadnje člane skupine pa so nekoliko pozneje izsledili na Hrvaškem in jih prav tako uničili.

Graja velesil

ZARADI
OBOROŽEVALNE DIRKE

Na razorožitveni konferenci v Ženevi sta bili obe veliki sili — Amerika in Sovjetska zveza — znova „deležni“ ostre graje. Tokrat sta bila posebno kritična predstavnika Švedske in Jugoslavije, ki sta obe veliki sili grajala zaradi njune odločnosti, da nadaljujejo oboroževalno dirko.

Predstavnika omenjenih držav sta poudarila, da sporazumi med velikimi silami, sklenjeni v Moskvi, ne napovedujejo nikakršne namere obeh velikih sil, da bi sprožili pogajanja o prepovedi vseh jedrskih poskusov. Zavezala sta se za sklenitev nadaljnjih sporazumov, tako o ustavitvi kvalitativnega razvoja ofenzivnega orožja ter o prepovedi podzemeljskih jedrskih poskusov.

VES SVET OBSOJA ZLOČINE V INDOKINI

Če bo Amerika še naprej bombardirala jezove v Severnem Vietnamu, bo prebivalstvu te težko preizkušene dežele grozila katastrofa: zaradi poplav in lakote bo ogroženo življenje 15 milijonov ljudi. S tem resnim opozorilom se je obrnila na svetovno javnost stockholmska konferenca o Vietnamu, ki je deležna odkrite podpore švedske vlade in ki je brez kakršnegakoli dvoma zavrnila trditev Washingtona, da v Severnem Vietnamu ne bombardirajo civilnih objektov.

Ne nazadnje tudi po zaslugi omenjene konference je svetovna javnost zvedela za strašne zločine, ki se jih poslužujejo ameriški vojaki v Vietnamu, da bi „kaznovali“ tamkajšnje ljudstvo in zatrli njegov boj za osvoboditev domovine. Ker pa je mednarodna javnost zaradi teh zločinov vedno bolj ogorčena, raste živčnost ameriških voditeljev, ki izgubljajo še zadnji ostanek razsodnosti. To se je zelo jasno pokazalo prejšnji mesec, ko je tudi glavni tajnik OZN Waldheim pozval Ameriko, naj preneha z bombardiranjem nasipov v Severnem Vietnamu; najprej zunanji minister Rogers, potem pa še predsednik Nixon sta na ta poziv odgovorila tako ostro in žaljivo, da sta naletela na odpor celo v Ameriki sami. Pri tem Nixonu še posebno zamerijo histerični „spodrsrlaj“, ko je zagrozil, da bi Amerika Severni Vietnam lahko izbrisala v enem samem popoldnevu. Senator McGovern je Nixona zaradi te izjave primerjal s Hitlerjem.

„Človek, ko ti mirno spiš, grozi drugemu na-

rodu uničenje. Ali si se tako navadil na vsakdanjost nasilja, da se ti zdi to v Vietnamu povsem navadno in je od tvoje usode daleč stran.“ To je bistvo stockholmskega poziva svetu, ob apelu najširši javnosti in vladam po svetu, naj dvignejo svoj glas in zahtevajo ustvaritev uničevanja Vietnamu.

Pri ameriškem vojskovanju v Vietnamu gre dejansko za načrtno uničevanje dežele in njene prebivalstva. Za resnico o strahotnem rušenju Vietnamu imata posebne zasluge tudi dva ameriška znanstvenika — biolog Arthur Westing in zoolog E. W. Pfeiffer. Objavila sta vrsto podatkov o uporabi kemičnega in drugega najmodernejšega orožja. Za kakšne strahote gre, najbolj potrjuje podatek, da je bil vsak 35. Vietnamec ubit, vsak 15. je iznakažen, vsak 7. pa je pobegnil iz svojega rojstnega kraja. Zemljo so bombe dobesele preoralce ter računajo, da je v Vietnamu 26 milijonov kraterjev. Ti kraterji so ses premenili v mlake in so postali leglo okužb. Od leta 1965 do zdaj so nad Indokino odvrgli 12 milijard kilogramov eksploziva. Ta moč je enaka moči 450 jedrskih bomb, kakršno so Američani leta 1945 vrgli na Hirošimo. Na enega prebivalca v Indokini pride povprečno 265 kilogramov eksploziva; vsako sekundo so vrgli na Vietnam 45-kilogramsko bombo. Poleg tega je uporaba kemičnih sredstev povzročila genetske spremembe v živalskem in rastlinskem svetu. Politika „požgane zemlje“, ki jo uresničujejo Ame-

ričani v Vietnamu, bo imela strašne posledice za več generacij.

Ob takih dejstvih je razumljivo, da v mednarodni javnosti nenehno raste ogorčenje in se množijo obsodbe ameriških zločinov. Na tem ničesar ne morejo spremeniti vsa izbegavanja ameriških voditeljev, niti njihova zagotovila, da hočejo doseči mirno rešitev vietnamskega vprašanja. Danes ves svet ve, da se hočejo washingtonski strategji iz besa, ker so s svojim marionetnim režimom v Saigonu doživeli polom in ker s svojim nasiljem nad civilnim prebivalstvom niso izsilili kapitulacije vietnamskega ljudstva, poslužiti tudi še najbolj strahotnega in nečloveškega sredstva pritiska — uničenja nasipov, kar bi ogrozilo življenje milijonov ljudi.

Tak zločin je v novejši zgodovini že zapisan: nürnberško sodišče, ki je sodilo glavnim nacističnim zločincem, je uničevanje jezov na Nizozemskem po nacistih med drugo svetovno vojno uradno obsodilo kot vojni zločin. Ali ni ironija, če pomislimo, da so pri takratnem sojenju sodelovali Američani, predstavniki tiste države, katere vojaki danes počenjajo iste stvari v Vietnamu!

Predsednik Nixon je na zadnji tiskovni konferenci med drugim spet obljubljal, da bo napravil konec vojni v Vietnamu, in sicer še pred letošnjimi predsedniškimi volitvami v Ameriki. Vprašanje je samo, kdo mu še verjame, ko pa je take obljube dajal že vsa leta, odkar je postal predsednik. Javnost mu bo verjela šele tedaj, ko bodo besedam sledila tudi dejanja.

Mir in sodelovanje

STA NEDELJIVA IN VELJAVNA ZA VSE

V glavnem mestu Gvajane Georgetownu se bo prihodnji teden začela konferenca ministrov in drugih predstavnikov več kot 60 neuvrščenih držav iz vseh delov sveta.

Ministrski sestaneke neuvrščenih bo v času, ko je prišlo do precej spremenjenega in razmeroma ugodnejšega mednarodnega ozračja ter obstajajo zato realnejše možnosti, da se poiščejo rešitve tudi za najbolj nevtralna področja vojn in kriz na svetu. Ta razvoj potrjuje tudi vse širšo uporabo načel tvornega miroljubnega sožitja, to je načel, za katerih uveljavljanje v mednarodnih odnosih se neuvrščene države zavzemajo že od vsega začetka.

Neuvrščene države so pozdravile sporazumevanje in izboljševanje odnosov med velikimi silami, saj to odpravlja možnosti za spore med njimi samimi in je zato velik prispevek k ohranitvi miru. Hkrati pa poudarjajo, da je zanesljiv mir in trajno mednarodno sodelovanje mogoče doseči samo, če bodo v tem „odpiranju in sporazumevanju“ sodelovale vse države, če bodo pozitivne težnje te nove smeri zajele vsa območja sveta. S tem želijo neuvrščeni opozoriti, da niti mir niti sodelovanje ne moreta biti deljiva niti različna za posamezna območja, ampak enotna in splošna.

Torej je pričakovati, da se bodo neuvrščene države na svojem sestanku izrekle proti poskusu, da se obrani sedanje stanje neenakopravnih odnosov, nadvlade, kolonializma in rasne diskriminacije ter vedno večje poglobljanje prepada med razvitimi in nerazvitimi.

Smrt dveh uglednih politikov

V zadnjih dneh se je končalo življenje dveh osebnosti, ki sta zavezale vidne položaje v političnem življenju Avstrije.

Kratko pred dopolnitvijo 74. leta starosti je umrl bivši zvezni kancler dr. Alfons Gorbach. V politično življenje je stopil že pred zadnjo vojno, in sicer doma na Štajerskem, kjer je bil vodja takratne domovinske fronte. Med drugo svetovno vojno je bil interniran v koncentracijskem taborišču Dachau, po vojni pa se je udeleževal na vodilnih položajih v ÖVP. Skozi četrt stoletja je pripadal parlamentu, kjer je več let zavzemal tudi položaj tretjega predsednika. V letih 1961 do 1964 je bil zvezni kancler, leta 1965 pa je kot kandidat ÖVP nastopil na volitvah zveznega prezidenta. Dr. Gorbach je veljal za predstavnika sporazumevanja in sodelovanja med obema velikima strankama.

Prav tako v starosti 73 let je umrl tudi znani marksistični publicist in nekdanji vodilni ideolog avstrijske komunistične partije Ernst Fischer. Politično se je začel udeleževati v socialistični stranki, pozneje pa je prestopil v komunistično partijo, kjer je imel visok položaj. Med zadnjo vojno je deloval v moskovski centrali Kominterne. Takoj po osvoboditvi Avstrije je bil nekaj časa prosvetni minister, potem pa več let komunistični poslanec v parlamentu. Ob kominformovskem „napadu“ na Jugoslavijo je prispeval literarno obsodbo „velike izdaje“, v poznejših letih pa je tudi sam prišel v „spor“ s tako imenovano moskovsko linijo. Zaradi njegove ostre obsodbe sovjetske intervencije na Češkoslovaškem je bil leta 1968 izključen iz KPA in je v zadnjih letih svojega življenja veljal za zagovornika demokratizacije v komunističnem gibanju.

GORENJSKI SEJEM V KRANJU

bo letos v celoti v Savskem logu

22. Gorenjski sejem v Kranju, ki danes slovesno odpira svoja vrata, slavi pomemben dogodek na poti izpolnjevanja gospodarskih in družbenih nalog na Gorenjskem. Doslej je bil razbit na več ločenih razstavnih prostorov, letos pa je z vsemi deli, z razstavnim kakor tudi z gostinskimi in zabavnimi delom, združen na lastnem sejmišču v Savskem logu, ob novi obvozni cesti in v neposredni bližini mestnega središča.

Ta dosežek, čeprav še ne predstavlja dokončne realizacije ureditvenega načrta Savskega loga, brez dvoma daje Gorenjskemu sejmu nove impulze in možnosti, da v bodoče še učinkoviteje manifestira dosežke domače industrije, obrti in turizma ter da se razvije v še močnejši člen povezovanja gospodarstva gorenjskega prostora z gospodarstvom drugih območij, zlasti pa tudi z gospodarstvom sosednjih dežel. To vlogo sejmu v Kranju narekujejo gospodarska struktura Gorenjske v enaki meri kakor geografska lega in odprtost meje za neposredno gospodarsko izmenjavo med državami v prostoru Alpe-Jadran, torej predvsem med Jugoslavijo, Avstrijo in Italijo.

Vse te značilnosti so vplivale na razvoj specializiranih sejmskih prirediteljev v Kranju, izmed katerih pripada tradicionalnemu Gorenjskemu sejmu še naprej značaj osrednje, izrazito komercialno-potrošniške prireditve; aktivirale pa so tudi prizadevanja sejmske uprave in merodajnih gospodarskih krogov, da se Gorenjski sejem z ostalimi specializiranimi prireditvami v bodoče še bolj afirmira kot činitelj gospodarskega povezovanja doma in preko meje.

Gospodarske vesti

Izvoz avstrijskega rezanega lesa je v prvem polletju tekočega leta dosegel 1,55 milijona kubičnih metrov, kar je za 39.042 kubičnih metrov ali 2,6 % več kot v istem obdobju lanskega leta. Glavni odjemalec je bila spet Italija, kamor je šlo 973.048 m³, to je za 47.497 m³ ali 5,1 % več kot v prvem polletju lani.

V dneh od 19. do 27. avgusta bo v Mariboru sejmska prireditev z naslovom „Mariborski teden 72“. Na mariborskem sejmišču se bodo predstavila podjetja in tovarne s severovzhodnega dela Slovenije. Zastopane bodo tekstilna in konfekcijska industrija, prehrabena industrija, nadalje podjetja s krznenimi in usnjenimi izdelki, pa tudi poljedelski stroji bodo pritegnili zanimanje obiskovalcev. Vsak dan bo na sejmišču ples.

Kako močno nazaduje v Avstriji število kmečkega prebivalstva, kaže naslednja primerjava: leta 1934 je bilo v kmetijstvu še 1.842.000 ljudi ali 27,2 % od celotnega prebivalstva; leta 1951 je kmečko prebivalstvo šlo 1.516.000 ljudi ali 21,9 %, leta 1961 je bilo v kmetijstvu le še 1.155.000 oseb ali 16,3 odstotka celotnega prebivalstva, leta 1971 pa je število kmečkih ljudi padlo že na 940.000 oseb, to je le še 12,6 % skupnega prebivalstva.

Pred nedavnim so v Brežicah odprli nov most preko Save. Dolg je 360 m, ima 7,5 metra široko vozišče in dva hodnika za pešce, široka po 1,5 m, tako da znaša skupna širina mostu 10,5 m. V novi most so vgradili okoli 2500 kub. metrov betona, 350 ton jekla, 50 ton ali 130 km kablov. Gradnja je trajala 18 mesecev, medtem ko so gradbeni stroški za most sam in za dovozne rampe dosegli 14 milijonov dinarjev.

V našem času je razvoj industrije gibal razvoj celokupnega gospodarstva, razvoj gradbene dejavnosti pa merilo, ki kaže, v kakšni smeri se gospodarstvo — zasebno in komunalno — enako kot regionalno in družbeno — razvija. Če po tem načelu ocenjujemo razvoj koroškega gospodarstva, potem prihajamo do zaključka, da si v zadnjih letih utira pot iz sence na sonce obče gospodarske konjunktore. V zadnjih dveh letih se je število industrijsko zaposlenega prebivalstva povečalo od 26.894 na 28.413 oseb, proizvodna vrednost koroške industrije pa se je med letom 1969 in 1970 povečala od 8,5 na 10,2 milijarde šilingov; po nepopolnih podatkih izgleda, da se je lani približala 13 milijardam šilingov.

Ce ob vsem tem upoštevamo, da je tudi v zadnjih letih število turističnih nočitev še naprej narasčalo in da so v minulem turističnem letu v deželi našli 16 milijonov turističnih nočitev, potem spoznamo, da se tudi razvoj terciarnega sektorja gospodarstva, to je dejavnosti na področju plačanih uslug, veča v prid ne le turističnega gospodarstva, marveč tudi trgovskih in prometnih podjetij. Po dosedanem pritoku turi-

stov in njihovih nočitev izgleda, da bomo na tem področju tudi v tekočem turističnem letu dosegli podoben porast osebne in blagovne prometa, kot smo ga lahko zabeležili v zadnjih letih.

Optimizem, ki ga dovoljuje razvoj industrije in turizem na Koroškem v zadnjih dveh letih, upra-

vičuje zlasti razvoj na področju gradbenega gospodarstva kot glavnega pokazatelja investicijske dejavnosti. Leta 1970 je celokupni promet koroškega gradbenega gospodarstva dosegel vrednost 1677 milijonov šilingov, lani pa 1962 milijonov šilingov. Letos utegne ta promet še močneje narasti, kar je mogoče sklepati po obsegu naročil, ki ga je koroško gradbeno gospodarstvo zabeležilo koncem marca tega leta. Ta obseg je znašal 2 milijardi šilingov, s čemer je bil za pol milijarde šilingov višji kot pred letom dni. 57 odstotkov teh naročil je koroško gradbeno gospodarstvo dobilo od javne roke, 43 odstotkov pa od privatnega gospodarstva.

Neposredne primerjave znova kažejo, da sadovi prizadevanj merodajnih činiteljev v deželi za njeno gospodarsko okrepitev ne izostajajo. Ta prizadevanja so že nekaj let usmerjena v močnejšo in sistematičnejšo industrializacijo gospodarsko slabo razvitih področij dežele. Po poti teh prizadevanj

je v zadnjih desetih letih v deželi nastalo 30 novih industrijskih podjetij. V istem času se je število delojemalcev povečalo za 17 tisoč 800 na 167.256, letos maja pa je bilo njihovo število za 5200 večje kot v istem mesecu minulega leta.

Z večanjem možnosti zaposlitve prebivalstva na domačih tleh je v deželi pričelo upadati tudi število delavcev, ki so morali iskati dela drugod. V povprečju desetletja 1951—1961 je njihovo število znašalo še 29.538, v desetletju 1961—1971 pa se je zmanjšalo na 15.500. V isti primerjavi se je najvišje število brezposelnih zmanjšalo od 21.302 na 13.106.

radi pomanjkanja prostora je število razstavljalcev na letošnjem Gorenjskem sejmu nekoliko manjše. Upoštevajoč še specializirane sejmske prireditve pa je tudi tu zaznan pozitiven premik. Predvsem močno je poraslo število inozemskih razstavljalcev, ki je od 129 v lanskem letu letos poskočilo na 180. Tuji razstavljalci prihajajo iz skoraj vseh evropskih držav, nekaj pa jih je tudi iz Azije in Amerike. Okoli vprašanja udeležbe tujih podjetij je prišlo na liskovni konferenci do izraza, da zanimanje tujih razstavljalcev trenutno bremenijo preskromna devizna sredstva, ki ne zadoščajo za odkup vseh eksponatov tujih razstavljalcev.

O čedalje večji vlogi in o pomenu Gorenjskega sejma za gorenjski gospodarski prostor govorijo podatki, ki se nanašajo na število obiskovalcev in vsakoletni sejmski promet. Razširitev prireditvenega programa na več specializiranih prireditvah je razumljivo vplivala na število obiskovalcev osrednje sejmske prireditve. To število je lani v primerjavi z letom 1970 padlo za okroglo 20.000 na 175.000 obiskovalcev. Manjkali so predvsem interesi za specializirane sejme, medtem ko je bil zabeležen močan porast deleža inozemskih obiskovalcev.

Kljub razširitvi prireditvenega programa pa komercialni uspeh Gorenjskega sejma nenehno raste. Lani je dosegel nov rekord v višini 57 milijonov novih dinarjev; od tega je odpadlo 12 milijonov samo na promet iz uvoza in izvoza. Uprava sejma računa, da bo letos kljub prostornim omejitvam ostal promet na isti ravni. To zlasti pričakuje od prometa iz uvoza in izvoza, za kar ima sejem na razpolago devizna sredstva v enaki višini kakor lani.

Za obiskovalce iz Koroške je Gorenjski sejem privlačen tako v pogledu na svoj komercialno-potrošniški značaj, kakor tudi spriču svojega kvalitetnega kulturno-zabavnega programa; v enaki meri pa Korošci cenijo tudi kulinarične posebnosti gorenjskih gostincev.

Tovarni Steyr in Gorenje

iščeta možnosti sodelovanja

Štajerska tovarna Steyr in slovensko podjetje Gorenje v Velenju proučujeta možnost proizvodnega sodelovanja, in sicer v proizvodnji srednje teže kmetijske mehanizacije.

V ta namen je prejšnji mesec obiskala tovarno Gorenje veččlanska delegacija tovarne Steyr, katere generalni direktor Rabus je po ogledu podjetja in po razgovorih s predstavniki tovarne Gorenje izjavil, da z zadovoljstvom ugotavlja, da je Gorenje sodobno in dobro vodeno podjetje, kot tako pa resnično zaželen partner Steyra. Hkrati je izrazil prepričanje, da bo že kmalu prišlo do konkretnega sodelovanja.

Prav tako pa je tudi generalni direktor TGO Gorenje Atelšek naglasil, da so res številne možnosti za proizvodno sodelovanje med Steyrom in tovarnami Gorenja. Med pogovori so bile omenjene številne oblike in možnosti sodelovanja, osnovni skupni interes obeh podjetij pa je, da bi se v prihodnje pojavilo na avstrijskem in jugoslovanskem tržišču še več traktorjev.

V Velenju na podlagi teh razgovorov računajo, da bo proizvodno sodelovanje med Steyrom in Gorenjem steklo najpozneje v začetku prihodnjega leta. To sodelovanje naj bi se v glavnem nanašalo na proizvodnjo srednje teže kmetijske mehanizacije oziroma traktorjev. V to proizvodnjo naj bi poleg nekaterih tovarn Gorenja, ki že izdelujejo kmetijske orodje in elemente za kmetijske stroje, vključili še druga podjetja v Sloveniji. S tem bi tudi v Sloveniji širše povežali proizvodnjo strojev za kmetijstvo, kar bo nedvomno ugodno vplivalo tudi na nadaljnje preusmerjanje in specializacijo kmetijske proizvodnje oziroma kmetij na Slovenskem.

Iz sence k soncu konjunktore

je v zadnjih desetih letih v deželi nastalo 30 novih industrijskih podjetij. V istem času se je število delojemalcev povečalo za 17 tisoč 800 na 167.256, letos maja pa je bilo njihovo število za 5200 večje kot v istem mesecu minulega leta.

Z večanjem možnosti zaposlitve prebivalstva na domačih tleh je v deželi pričelo upadati tudi število delavcev, ki so morali iskati dela drugod. V povprečju desetletja 1951—1961 je njihovo število znašalo še 29.538, v desetletju 1961—1971 pa se je zmanjšalo na 15.500. V isti primerjavi se je najvišje število brezposelnih zmanjšalo od 21.302 na 13.106.

Razvoj industrializacije v deželi ima nekaj specifičnih značilnosti. Že doslej so se v deželi na novo etabrirala v glavnem podjetja fine mehanike, zlasti pa podjetja elektroindustrije. Med njimi je treba posebej omeniti Philipsovo industrijo v Celovcu. Siemensovo industrijo v Beljaku ter industrijo optike Wild v Velikovcu, ki lahko zaposlijo več sto v tej smeri specializiranih mladih ljudi. Prezreti pa tudi ne smemo vrsto podjetij, ki so v deželi nastala in nastajajo na področju tekstilne in oblačilne industrije, ki prav tako iščejo specializirane mlade delavce. Da je s tem v zvezi prav in koristno, da osnovni šoli odraščajočo mladino usmerimo v strokovno šolanje in usposabljanje v teh poklicih, moramo v prihodnje enako upoštevati, kot smo doslej upoštevali potrebo njenega usposabljanja za kmetijski poklic ter za poklice s področja turizma in gradbene dejavnosti. S tem bomo v veliki meri prispevali, da bo naša doraščajoča mladina zaposlitev na domačih tleh in da se bo še bolj skrečilo število delavcev, ki se odseljujejo iz naših vasi v tujino.

(bl)

POŠIROKEM SVETU

NEW YORK. — Nedavna izjava glavnega tajnika OZN Waldheima glede ameriškega bombardiranja vodnih naprav v Severnem Vietnamu je tudi predsednika Nixona spravila povsem ob razsodnost. Na tiskovni konferenci je napadel Waldheima na način, ki je v ameriški in mednarodni javnosti naletel na ostro obsodbo. Posebno odločno je proti Nixonu nastopil demokratski predsedniški kandidat senator McGovern, ki je dejal, da se predsednik Nixon znova trudi, da bi ameriško ljudstvo zavaljal, ko trdi, da še nikdar niso bili pogoj za miroljubno rešitev vietnamskega vprašanja tako ugodni kot zdaj. McGovern je Nixona primerjal celo s Hitlerjem ter ugotovil, da Nixonove grožnje, da bi Amerika Severni Vietnam lahko izbrisala v enem samem popoldnevu, nikakor ni mogoče spraviti v sklad z moralno zavestjo Amerike.

MOSKVA. — Prebivalstvo v sovjetskih mestih se je v zadnjih 13 letih povečalo za 36 milijonov. Zdaj živi v sovjetskih mestih 136 milijonov ljudi, vsa država pa ima 247 milijonov prebivalcev. V enakem obdobju se je število mest, ki imajo več kot pol milijona prebivalcev, povzpelo od 25 na 33. Do oktobrske revolucije leta 1917 je v Rusiji približno 80 odstotkov prebivalstva živelo na deželi.

BONN. — Predsednik zunanjepolitičnega odbora zahodnonemškega parlamenta Gerhard Schröder je kot prvi ugledni nemški politik bival na dvotedenskem obisku v LR Kitajski, kjer ga je sprejel tudi predsednik vlade Ču En Laj. Ob povratku je Schröder izjavil, da je bila izražena obojestranska želja po poglobitvi odnosov med obema državama. To velja tudi glede vzpostavitve diplomatskih odnosov med Zahodno Nemčijo in LR Kitajsko.

TOKIO. — Na univerzitetni kliniki v Nagasakiju je umrla 23-letna Mitio Atanimoto, ki je torej še ena žrtev ameriške atomske bombe, ki so jo leta 1945 odvrgli nad Nagasakijem. Dekle je bilo rojeno 4 leta kasneje, njen oče pa je preživel jedrsko bombardiranje, katerega posledice so zdaj privedle do rane smrti dekleta. Vse do lani je bilo dekle zdravo, konec prejšnjega leta pa so jo prepeljali na kliniko s simptomi bolezni, ki se pojavlja samo pri tistih, ki so preživeli jedrsko bombardiranje. Lani je umrlo 15 otrok tistih staršev, ki so preživeli atomski napad na Hirošimo in Nagasaki.

PARIZ. — V Parizu je bila prejšnji teden konferenca evropskih komunističnih in delavskih partij, na kateri so sprejeli poziv solidarnosti z bojem vietnamskega ljudstva proti ameriški agresiji.

BRUSELJ. — V starosti 73 let je umrl bivši belgijski zunanji minister Paul Henry Spaak. Vodilni belgijski socialdemokratski politik je igral važno vlogo v povojni evropski politiki, zlasti v prizadevanjih za evropsko integracijo ter je zavzemal tudi položaj glavnega tajnika Atlantskega pakta. Prav tako se je uspešno uveljavljal tudi v okviru Združenih narodov.

STOCKHOLM. — Švedska vlada je sklenila povečati svojo humanitarno pomoč Severnemu Vietnamu, kjer je ameriško bombardiranje povzročilo velikansko uničenje. V razliko od mnogih drugih držav se Švedska ne omejuje le na deklarativno obsojanje ameriških zločinov v Vietnamu, marveč tudi dejansko pomaga težko prizadeti deželi. V tem se predvsem razlikuje tudi od Avstrije, kjer velik del tiska prav po papagajsko ponavlja „argumente“ odgovornih ameriških politikov in generalov, ki v svojem cinizmu skušajo krivdo za strašne zločine ameriških vojakov v Vietnamu valiti na vietnamsko ljudstvo, ker se drzne, boriti se za svobodo svoje domovine.

ŠTORE. — V slovenski železnari Štore so pred nedavnim slovesno odprli novo valjarno, ki je že tekom enoletnega poskusnega obratovanja dala 50.000 ton kvalitnih jekel različnih dimenzij. Nova hala je dolga 410 metrov oz. ima površino 28 tisoč 600 kvadratnih metrov, železna konstrukcija pa tehta več kot 2700 ton. Novi obrat, za katerega so večino opreme uvozili iz Poljske in nekaj tudi iz Švedske, je tehnološko visoko avtomatiziran, s komaj 127 zaposlenimi bo pri polni zmogljivosti dal 100.000 ton kvalitnih jekel na leto.

WASHINGTON. — Predstavnik ameriškega zunanjega ministrstva je sporočil, da bo newyorški balet letos jeseni gostoval v Sovjetski zvezi. Tekom štirih tednov bo imel 27 predstav ter bo med drugim nastopil v Kijevu, Leningradu, Moskvi in Tbilisiju. Gostovanje bodo priredili v okviru sporazuma o kulturni menjavi med Ameriko in Sovjetsko zvezo. Baletni ansambel iz New Yorka je v Sovjetski zvezi gostoval že pred desetimi leti.

Glasbena matica v Trstu

razvija bogato šolsko in koncertno dejavnost

Slovenska narodnostna skupnost v Italiji razpolaga z različnimi kulturnimi ustanovami, med katerimi zavzema posebno mesto tudi Glasbena matica v Trstu, ki razvija bogato šolsko in koncertno dejavnost. Zgovoren odraz te dejavnosti je vsakoletno „Letno poročilo“, ki prinaša podrobne podatke o vseh dogodkih na tej osrednji glasbeni ustanovi tržaških Slovencev.

V šolskem letu 1971-72 je bilo v šolo Glasbene matice vpisanih skupno 298 gojencev, šolsko leto pa je zaključilo 268 gojencev, od tega 150 fantov in 118 deklet. Po posameznih razrednih skupinah je bilo število gojencev naslednje: na Tržaškem v pripravnici 48, na nižji šoli 98, na srednji šoli 12, na višji šoli 1 ter v oddelku za folklorne inštrumente (harmonika in kitara) 91; na Goriškem v pripravnici 19, na nižji šoli 10 in v oddelku za folklorne inštrumente 19. Razen tega delujeta v okviru šole Glasbene matice še dva otroška pevka zbor — tržaški, ki šteje 55 otrok, in „Kraški slavček“ iz Devina-Nabrežine, ki ima celo 90 članov.

Vodstvo šole posveča veliko pozornost javnemu nastopanju gojencev, kar je iz pedagoških vidikov nedvomno pomembno in koristno. Tekom zadnjega šolskega leta, to je od 12. novembra 1971 pa do 17. junija 1972, je bilo na Tržaškem in Goriškem vključno zaključnih akademij skupaj 15 nastopov gojencev, raznih drugih nastopov gojencev šole Glasbene matice pa 17. Med te nastope so vštela solistična ali ansambelska sodelovanja na raznih izvenšolskih prireditvah po slovenskih prosvetnih društvih in

pri raznih priložnostnih prireditvah rednih šol. Nadalje so gojenci in ansambli šole Glasbene matice priredili tekom šolskega leta 8 gostovanj po Italiji in Jugoslaviji, posebej pa je treba omeniti še nastop harmonikarskega ansambla „Miramar“, ki je sodeloval na tradicionalnem srečanju jugoslovanskega predsednika Tita z mladino ob dnevu mladosti v Beogradu. Prav tako pa velja omeniti tudi večkratne nastope posameznikov in ansamblov glasbene šole za tržaški slovenski radio.

Glasbena matica pa — kakor že povedano — razvija tudi pestro koncertno dejavnost, ki ne sodi neposredno v okvir delovanja glasbene šole. V okviru abonmaja, ki ga

vsako leto razpiše Glasbena matica, je bilo v zadnjem poslovnem letu devet koncertov, na katerih so sodelovali odlični glasbeni umetniki in ansambli, kot Slovenski oktet iz Ljubljane, simfonični orkester ljubljanske RTV, pevski zbor in orkester Consortium Musicum iz Ljubljane, Tržaški baročni ansambel, Zagrebški kvartet, violinisti Igor Ozim ter akademski zbor „Branko Krstanović“ iz Beograda. Zelo dejaven je bil tudi orkester tržaške Glasbene matice, ki je razen v abonmajskem sporedu nastopil s solisti še v Trstu, Gorici, Novi Gorici, Ajdovščini in Gradišču; pod okriljem Glasbene matice pa sta bila tudi dva solistična koncerta.

„Če k temu dodamo — zaključuje Primorski dnevnik svoje poročilo o Glasbeni matici — še štiri nastope orkestra GM in solistov na slovenskih šolah, pa še vsi izvenšolsko dejavnost posameznih članov učiteljskega zbora, ki se odvija zlasti na ljudskoprosvetnem področju z vodenjem naših pevskih zborov in instrumentalnih ansamblov, potem imamo pred seboj sicer strnjen toda vendarle zgovoren pregled silno pomembne, obsežne ter raznolike dejavnosti naše glasbene ustanove, ki bi glede

TEDENSKI SPORED

POLETNIH KULTURNIH PRIREDITEV V LJUBLJANI

- Četrtek 3. 8. predstava indijskega plesnega gledališča KATHAKALI v letnem gledališču Križank.
- Četrtek 10. 8. orgelski večer HANS HASELBUCK, Dunaj, v stolnici. Začetek prireditev ob 20.30 uri.

Zloba ali neznanje?

Deželna tiskovna služba pri uradu koroške deželne vlade izdaja v nemškem prevodu izvlečke iz slovenskega tiska, ki jih razpošilja „v informacijo“ raznim uradom in ustanovam ter nemškemu tisku. V tem biltenu upošteva tako slovenski tisk na Koroškem, kakor tudi nekatere liste v Sloveniji. Stvar je sama na sebi nedvomno pozitivna, saj na ta način tudi uradni krogi in nemška javnost (po svojem glasilu — tisku) vsaj v izvlečkih zvedo, kaj poročajo slovenski listi.

Vendar pa ima zadeva tudi svoje senčne strani. Že samo od tega, kdo odloča o izboru, je lahko v veliki meri odvisno, kakšen vtis bo dobil nemški bralec o pisanju slovenskega tiska. Gre vsekakor za odgovorno nalogo, ki jo v koroških razmerah more v redu izpolnjevati le človek, ki je dosledno in brezpogojno objektivno do obeh narodnosti v deželi. Zato si upamo podvomiti, ali je ravno visok funkcionar znane protislovenske organizacije najbolj primerna oseba, čeprav v tem nikakor nečemo videti merila za nujno potrebno strokovno znanje. Če pa se vsemu drugemu pridruži tudi še očitno pomanjkljivo znanje slovenskega jezika, kakor nedvoumno kažejo številni primeri, potem je treba povsem resno vprašati, ali je ob takih pogojih sploh zagotovljeno, da je slika, ki si jo ustvarja nemška javnost v slovenskem tisku, res še nepristranska, ali pa že produkt raznih nenamernih ali celo tudi namernih „manipulacij“?

V našem listu smo že pred leti opozorili na kričevce nedostatke pri tovrstnem prevajanju iz slovenskega tiska. Zadelo smo v črno, kajti od takrat „za kazni“ ne dobivamo več biltena in zato tudi ne moremo redno spremljati, kakšne razmere vladajo pri teh prevodih. Pač pa smo se prejšnji teden, ko je neki celovški dnevnik naš list oz. njegovega glavnega urednika spravil v zvezo s stvarjo, s katero nima nobenega opravka, tako rekoč povsem naključno spet srečali z „Izvečki iz slovenskega tiska“, katerih prevajalska praksa se je izkazala kot vzrok odnosno povod za neresnično poročanje v nemškem tisku.

Ne bomo navajali podrobnosti, saj jih tisti, ki je vse to zagrešil, gotovo pozna. Nekaj pa je le treba ugotoviti: za takim „prevajanjem“ in „prirojevanjem“ izbora iz slovenskega tiska se skriva ali zloba ali neznanje, eno kot drugo pa je nezdržljivo z odgovorno nalogo, ki jo opravlja tisti, ki je zadolžen s temi izvlečki. Prepričani smo, da je tudi nemška javnost enako kakor mi zainteresirana na tem, da si o delovanju slovenskega tiska in preko njega o problemih slovenske narodnostne skupnosti ustvari res objektivno in nepristransko sliko. Kajti vaka še tako neznamenatna namerna ali nenaamerna „potvorba“ lahko privede do napačnih ocen in nezaupanja, kar mora prej ali slej obremeniti odnose med obema narodoma. Ravno to pa gotovo ni namen omenjenih prevodov iz slovenskega tiska.

Nova osnovna šola

KOT SPOMENIK NARODNOOSVOBODILNE BORBE

V Cerknem nad Idrijo se že temeljito pripravljajo na letošnji 17. september, ko bodo obhajali kar dvojni praznik — otvoritev nove osnovne šole, ki bo hkrati urejena kot spomenik NOB, ter 25. obletnico priključitve Slovenskega primorja k Jugoslaviji.

Cerkno je bilo med narodnoosvobodilno borbo prava „partizanska prestolnica“. Čim so septembra 1943 izginili italijanski vojaki, so se v vasi pojavili partizani in Cerkno je postalo pomemben partizanski center z raznimi vojaškimi in civilnimi ustanovami. Med drugim je bila v Cerknem tudi partijska šola, ki so jo 27. januarja 1944 napadle nemške čete ter je padlo 47 tedanjih tečajnikov (nemški napad na Cerkno je opisal tudi Tone Svetina v svojem romanu „Ukana“, ki ga zdaj ponatiskujemo v našem listu — op. ured.).

Preživeli tečajniki in predavatelji so pred leti dali pobudo za zgraditev edinstvenega spomenika v Cerknem: osnovne šole, ki bo hkrati spomenik NOB in kjer bo imel posebno mesto pouk zgodovine narodnoosvobodilnega boja slovenskega naroda. Zamisel se je uresničila ob podpori vse slovenske skupnosti in letos 17. septembra bo svečana otvoritev nove šole-spomenika. Na proslavo bodo povabili zastopnike iz vseh predelov Slovenije in tudi iz zamejstva. Hkrati pa bodo ob tej priložnosti proslavili tudi 25. obletnico priključitve Slovenskega primorja k Jugoslaviji.

„Več srca za naše otroke“

Ob svetovnem dnevu otroka bo avstrijska organizacija „Kinderfreunde“ v nedeljo 10. septembra spet pripravila v številnih krajih različne prireditve, namenjene predvsem najmlajšim. Te prireditve so vsako leto deležne množičnega

obiska; lani je samo na Dunaju okoli 30.000 otrok in 20.000 odraslih obiskalo tovrstne prireditve, ki so bile povezane z veselimi igrami, odrskimi in lutkovnimi predstavami ter športnimi tekmovanji.

Dunajska podružnica „Kinderfreunde“ tudi za letošnji svetovni dan otroka pripravlja posebno filatelistično akcijo. Na prireditvenem prostoru (Sportanlage Währinger Park) bo ob svetovnem dnevu otroka posloval poseben športni urad, ki bo uporabljal priložnostni žig z ustreznim besedilom. S tem žigom bodo vendar opremili samo posebne ovitke, ki jih je za to priložnost založila dunajska podružnica „Kinderfreunde“. Ovitke je že zdaj mogoče naročiti na naslovu: Sekretariat der Wiener Kinderfreunde, Albertgasse 23, 1080 Wien; cena znaša 7 šilingov za komad, ustrezní znesek pa je treba po poštni položnici vplačati na konto omenjene organizacije, to je konto št. 2.479.000 pri poštni hranilnici.

Čisti dobiček vseh teh prireditev je namenjen za nadaljnjo izgradnjo otroških ustanov. Tako bo dunajska podružnica izkupiček od prodaje omenjenih priložnostnih ovitkov porabila za gradnjo novega otroškega počitniškega naselja Gresten.

Letošnje prireditve ob svetovnem dnevu otroka bodo prirejene pod geslom „Več srca za naše otroke“. Gotovo bodo spet pritegnile mnoge tisoče mladih in starejših obiskovalcev, ki bodo hoteli nekaj ur preživeti v veseli družbi otrok.

TONE SVETINA

134

UKANA

DRUGA KNJIGA

Nagnil je glavo k njej in začutila je nekoliko močnejši pritisk rok. Saj bi že davno izdihnil, da ni zadrževala smrti misel nanjo. Toda kri se je odcejala in trebušna votlina se je odcejala in trebušna votlina se je polnila, mu pritiskala na srce. Oklenil se je njenih rok, kot bi se utapljal.

„Odhajam... Vse se megli...“

Nagnila se je nadenj. Njene vroče solze so kapljale na njegov bledeči obraz. Včasih tako živahne oči so se rahlo svetlikale v mrliskem soju. Sonce je zdrsnilo za oblake, pobočje je zagrnila senca, v bunkerju se je temnilo. Prižgala je svečo. Plamen je v trohlenem zraku trepetljal, kot da bo zdaj zdaj ugasnil.

Skušal se ji je nasmehovati, tako kakor vedno, kadar sta se ljubila. Tako se je nasmehnil samo njej in včasih svoji materi. Jedke bolečine so popuščale in zdelo se mu je, da stopa v svetel sončen dan. Z Marjanco stopata skozi rosne trave, med cvetočim drevjem njegovega doma, priloženega na sončno reber... Njen zvonki smeh je pesem. To je zemlja, kjer sta se namenila živeti. On drži za plug, sveže dehti preorana zemlja, okoli hiše se pode otpraci, ona pa stoji pri hišnih vratih in ga kliče... Vse zaliva meglena svetloba, v kateri lebdi njen obraz. Velike otožne oči, vlažne in blesteče... V njih se utrinjajo slike odhajajočega življenja. Zginjajo in se pojavljajo znova.

Potem se tudi njen obraz zamegli in postaja majhen, se oddaljuje... Megla se vrti in postaja krvava in temna...

Dekle slrmi vanj. Njegove oči so široko razprte. V njih trepetajo soj plamena. Njegove roke so čedalje bolj hladne in toge, glava mu je omahnila. Na obrazu mu je ostal nasmeh, ki je vedno veljal samo njej. V osteklenelih očeh pa se je zgostila groza...

„Janez!“ je kriknila.

Njene ustnice so se dotaknile njegovih, ki so bile že mrzle. S poljubi mu je pokrila obraz in oči, nato si je zarila roke v lase in iz prsi se ji je utrgal živalski krik, kot bi kriknila zemlja, ki je skrivala v svojih nedrih mrčni bunker. Marjanci se je svet podiral. Bela hišica med drevjem je razpadla, razleteli so se ljudje, ostala je sama na sovražni, pusti in prazni zemlji...

In spet je kriknila:

„Sovražim svet, ki mi ga je ubil! Iz dna srca sovražim vse, ki ubijajo!“

Tresla se je, misel se ji je skalila. Vrgla se je nanj in jecljala:

„Janez! Nihče naju ne bo nikoli več preganjal... Nihče naju ne bo nikoli več ločil... Nihče nikoli več obsojal... To sem se zaobljubila! Samo tvoja sem bila in samo tvoja ostanem...“

Vzela je njegovo vojno torbo in iz bloka iztrgala list. Z otroško okroglimi črkami je pod začetek dnevnika, kjer je bil on zapisal: „Danes napademo Križe...“, napisala svojo poslednjo željo: „POKOPLJITE NAJU SKUPAJ!“

Njena roka je segla po njegovi pištoli. Legla je k nje-mu in ga objela okoli vratu, tako kot vedno, kadar sta šla spat. Glavo je pritisnila k njegovemu ušesu, kot bi mu morala povedati nekaj skrivnostnega, kar je samo zanj in za nikogar drugega. Prst je poiskal petelina.

Votlo je počilo med vlažnimi stenami, pajčevine na stropu so vztrepetale in se počasi umirile...

Ko sta se Karel in Blisk vrnila z zdravnikom, sta z obrazov preplašenih stražarjev razbrala, da se je nekaj pripetilo. Stopila sta v bunker. S pograda sta se svetlikala dva bleda obraza ko dva bela kamna na dnu globokega vodnjaka.

„Kot bi spala!“ je pomislil Blisk in prižgal svečo. Plamenček je zatrepetal. Še vedno ga je objemala. Oči so se jima vlačile in ostala sta brez besed. Nekaj nerazumljivo težkega jima je leglo na dno duše. Nekaj, kar vžge v duši neizbrisno znamenje.

Položili so ju v skupen grob na robu gozda, kakor je želela Marjanca. Ilovato dno so nastlali s smrekovimi vejicami. Počivala sta na mehkem, kot včasih na Jelovici. Tudi pokrili so ju s smrekovimi vejicami, da bi njuna lepa obraza obvarovali pred grudami prsti...

Govoril jima ni nihče. Samo častna salva je odjeknila v nebo, kjer je sonce naglo drselo v mrak gorovja. Bataljon je bil postrojen okoli groba v obliki podkve. Ob jami so stali Karel, Blisk in Marko. S sivimi minerjevimi lasmi se je igral večerni veter. Stal je skrušen, droban, s klobukom v roki. Ta samorastnik, kamnar, najbolj trd med vsemi, je jok. Srečaval se je s smrtjo na treh kontinentih sveta, v ječah, delavnicah in na bojnih poljih... toda čim bliže mu je bila, tem bolj mu je bila tuja.

Nekje v daljavi — v smeri proge in reke — je votlo zabobnelo. Odmev se je v vetru izgubil med pobočji mrčnih gora, ki so zapirale obzore.

Na gomilo so zasadili brezov križ in se izgubili v gluho noč.

Lepa kulturno-zabavna prireditve za tuje goste in domače obiskovalce

Slovensko prosvetno društvo „Bilka“ je minulo soboto zvečer priredilo pri Knaberlnu v Velinji vasi pester kulturni večer, ki je bil v glavnem namenjen tujim letoviščarjem, seveda pa tudi domačinom. Na koncertu so sodelovali moški in mešani zbor prosvetnega društva „Bilka“ ter folklorna skupina „Planina“ iz Sel, za smeh pa je poskrbel šaljivec Franc Gasser, za poskočne viže pa društveni godbeni ansambel.

Prireditve je zelo dobro uspela in tudi zanimanje letoviščarjev kot domačinov je bilo izredno razveseljivo. Predsednik Slovenskega prosvetnega društva „Bilka“ Rupert Reichmann je v svojem nagovoru pozdravil navzoče letoviščarje. Na kratko jih je seznanil z namenom

prireditve, ki je v tem, da se jim ob bivanju na našem dvojezičnem ozemlju predstavi tudi tisti del avtohtonega prebivalstva, katerega bi mnogi radi zamolčali pred tujimi obiskovalci. Naša želja je v tem, da bi tujci, ki prebivajo med nami, vsaj delno spoznali naše kulturno udejstvovanje. Tudi navzočemu županu deželnemu poslancu Hanziju Ogrisu ter predsedniku tujkoprometnega odbora inž. Überbacherju je veljal predsednikov pozdrav. Oba sta na kratko nagovorila goste letoviščarje ter jim želela mnogo zabave na prireditvi. Povezavo med posameznimi pesmimi sporeda je odlično opravil dr. Jožko Buch.

Pod vodstvom Francija Kapusa sta najprej nastopila moški in me-

šani zbor, nakar je sledil nastop folklorne skupine iz Sel. Lepo so se vrstili pevski nastopi in folklorni plesi ter želi pri številnih gledalcih navdušeno ploskanje. Med posameznimi točkami sporeda pa je šaljivec Gasser pri publiku izvajal bučen smeh. Na koncu sporeda so naši godbeniki, katere prav tako vodi požrtvovalni Franci Kapus, igrali nekaj poskočnih, da so ustregli tistim, k so jih srbele pete.

Vsi številni udeleženci tega kulturnega večera, tujci in domačini, so bili soglasnega mnenja, da je prireditev dobro uspela. Uspeh pa moramo pripisati požrtvovalnosti naših pevcov, pevk in godbenikov, ki so kljub obilnemu delu v poletnih mesecih pridno hodili na vaje, kar je pač zgovoren dokaz njihovega idealizma in ljubezni do naših lepih melodij.

Zaključno se zahvaljujemo vsem, ki so pomagali k uspehu prireditve, zlasti pa pevovodji Franciju Kapusu, ki kljub študiju na Dunaju le še najde čas za temeljite vaje, ter folklorni skupini „Planina“ iz Sel za njen odlični nastop. Skupna želja vseh udeležencev pa je bila: Takšnih večerov bi si želeli še več.

Velika škoda požarov

V soboto 22. julija ob 2. uri zjutraj je pogorela hiša kmeta Florijana Smrtnika na Obirskem. Po vsej verjetnosti je bil vzrok požara kratek stik na električnem motorju krožne žage, ki je stala pred hišo. Požar se je hitro razširil po vsej hiši in jo upepelil z inventarjem vred. Tudi pred hišo stoječi VW-bus je postal rop ognja. Z velikim trudom se je gasilec iz Železne Kaple posrečilo rešiti ostala poslopja in bližnji gozd pred grozečo nevarnostjo požara. Škoda, ki jo je povzročil požar, znaša 300.000 šilingov. Develčanska Smrtnikova družina je težko prizadeta in mora trenutno stanovati v nekem stranskem poslopju.

V ponedeljek 24. julija pa je malo po polnoči izbruhnil požar v gospodarskem poslopju kmeta Avgusta Polanza v Goreči vasi pri Škocijanu. Zgoreli so vsi pridelki in velik del kmetijskih strojev. Škoda znaša 800.000 šilingov. Pri gašenju so sodelovali gasilci iz Velikovca, Kamna in Peračije.

Izlet na Lovca

Slovensko planinsko društvo v Celovcu vabi člane in prijatelje na izlet na Lovca (2071 m) v Zahodnih Julijcih.

Zbirališče v nedeljo 13. avgusta ob 7. uri zjutraj v Ovčji vasi pred postajo gorske vzpenjače na Višarje. Z Višarj je še pičli dve uri na vrh. Razgled z Lovca spada med najhvaležnejše v vseh Zahodnih Julijcih.

S planinskimi pozdravi!
O d b o r

Povratek otrok z letovanja v Savudriji

Uprava počitniške kolonije obvešča starše otrok, ki letujejo v Savudriji, da se bodo otroci z letovanja vrnili v ponedeljek 7. avgusta. Pripotovali bodo z avtobusom podjetja Štefan Sienčnik iz Doble vasi.

Otroci bodo izstopili v Celovcu, Gasometergasse 10, in v Dobrli vasi pred avtopodjetjem Štefana Sienčnika. Prihod v Celovec je predviden med 13. in 14. uro, v Dobro vas pa med 13.30 in 14.30 uro.

Starši iz Roža, z Gur in iz Zilje so naprošeni, da pridejo po svoje otroke zanesljivo v Celovec, starši iz Podjune pa v Dobro vas. Starše tempotom opozarjamo, da nosijo sami odgovornost za vsako morebitno nezgodo otrok, če jih na določenih mestih sami ne bodo čakali.

Slovenska pesem v Kanalski dolini

Pred dvema mesecema je v Trbižu v Kanalski dolini gostovalo Stalno slovensko gledališče iz Trsta s Štokovo komedijo Trije tički. V torek 25. julija pa so rudarski kraj Rajbel v Kanalski dolini obiskali pevci znanega Akademskega pevskega zbora „Tone Tomšič“ iz Ljubljane. Slovenska beseda in slovenska pesem, ki je zadnje čase močno prodrla med Kanalčane, je tokrat spet navdušila tamošnje prebivalstvo, kjer so bile do pred nedavnim slovenske prireditve prava redkost.

Zbrano občinstvo v polni dvorani je pred začetkom koncerta pozdravil v slovenskem in italijanskem jeziku Klavdij Klavara, ki je poudaril, da mora biti takšen kulturni dogodek ne samo prijeten užitek, temveč predvsem priznanje in spodbuda za mirno sožitje pripadnikov dveh narodnosti, ki skupaj živijo in delajo.

TUDI NA KOROŠKEM:

„Gobe bodočnosti“?

V Vzhodni Nemčiji gojijo posebno vrsto gobe, ki zraste kar na njivi, ne da bi jo bilo treba gnojiti. Imenuje se Riesenträuschling. Okus te „gobe bodočnosti“, kakor ji pravijo, je podoben okusu naših domačih gozdnih jurčkov.

Strokovnjaki so tudi na Koroškem pričeli s poskusnim gojenjem te gobe po sledečem načinu: Ovlaženo slamo so položili v 20 centimetrov globoke in meter široke zasnipe in jo dobro stlačili. V tako pripravljeno slamo so vsadili iz Vzhodne Nemčije uvožena klična zrna ali trose omenjene gobe in vse skupaj pokrili z črno folijo, ki naj bi zabranila izhlapevanje vlage. Po petih tednih se je celotna površina slame pokrila s glivastim prepletom, na katerega so nato nasuli

Koncertni program, ki ga je podal APZ „Tone Tomšič“ pod vodstvom Marka Muniha, je obsegal poleg številnih narodnih pesmi jugoslovanskih narodov in slovenskega umetnega zborovskega petja tudi nekaj skladb iz evropske renesanse. Številno občinstvo je bilo med peljem tako navdušeno, da je zbor z navdušenim aplavzom prisililo, da je moral še globlje poseči v svoj spored in jim zapeti še nekaj koroških narodnih.

Vsekakor se je ljubljanskim študentom, ki se zavedajo svojega kulturnega poslanstva, posrečilo ustvariti novo kulturno povezavo s tem rudarskim krajem ob bistri Ziljici. Prepričani smo, da je čudovito ubrano petje APZ „Tone Tomšič“ dalo pobudo slovenskim pevcem iz okolice Rajbla, da bodo tudi sami poživili svojo lastno pevsko dejavnost.

plast peska ali humusa. Meter nad zasipnico so namestili plastično folijo, ki bi zopet branila sončni pripek, da ne bi preveč izsušila posevka. Po nadaljnjih desetih tednih zrastejo iz slame gobe, ki dosežejo velikost jurčkov.

Na enem kvadratnem metru površine zraste 2 do 4 kilograme gob. Ta pridelek bi bil res odličen, če ne bi bilo treba uvažati dragih gobjih klic iz Vzhodne Nemčije, ki stanejo 47 šilingov za kvadratni meter površine.

Trenutno se strokovnjaki dunajske visoke šole za kmetijstvo na svoji poskusni postaji v Großenzersdorfu bavijo s poskusi, da bi tudi v Avstriji vzgojili lastne gobeve trose, kar bi potem znatno pocenilo pridelovanje te čudovite gobe.

Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — T

33

Zlohotna senca smrti je visela nad bataljonom. Obkrožala jih je izdaja, nemški izvidniki so jim sledili, čeprav so se premaknili vsako noč. Vendar so se uspešno ogibali spopada s sovražnikom.

Lotili so se še dveh gradov, kjer so tičale za debelimi zidovi maloštevilne žandarske posadke.

Mlad skojevec, domačin, se je prostovoljno javil, da bo zaklal stražarja. Dve leti je delal v gradu in poznal vsak kamen v okolici. Z bajonetom v roki, ki mu ga je Karel nabrusil, se je plazil k vhodu. Napadalne skupine pa so čakale pri gospodarskem poslopju skupno z minerici.

Fant se je splazil prav do stražarja, pred njim pa mu je vse odpovedalo. Še preden je premagal strah in se dvignil iz teme, ga je stražar zagledal, spustil rafal in pobegnil v bunker.

Debelih grajskih zidov niso naskočili, po kratkem streljanju so raje odšli.

Naslednjo noč je bataljon napadel grad Adergas. Minier Marko je slutil, da bodo Nemci poslali graščini pomoč, zato jim je z vodom borcev in dvema strojnicama pripravil zasedo ob cesti ter zakopal mine. Z njim je bil tudi Blisk.

Noč je bila svetla. Med drevjem se je v rahli mesečini belila cesta. Marko in Blisk pa sta s svojimi ležala na gričku nad ovinkom in čakala. Blisk je imel rad minerca. Ob njem se je počutil varen. Zaupal je voljčim čutom te vihrave, pustolovske narave. Privlačili so ga tudi Markovi svojevrstni pogledi na svet. Spomnil se je pogovora o dekletovem samomoru. Bataljonski komisar je bil razočaran nad dekletom, ker je prej vztrajala v najhujših bojih, v osebnih preizkušnji pa je klonila. Mislila je samo na svoj problem in ne na skupni boj, je dejal in jo ožigosal kot šlevo. Ve-

čina mu je pritrčila, Karel in Blisk pa se nista opredelila. Tedaj se je oglašil Marko. Bil je okajen, prav toliko, da ga je vžgalo.

„Ni bila šlevo!“ jim je segel v besedo. „Pogumnejša je bila od nas. Zakaj se pa borimo, vas vprašam? Za svobodo, kajne? Kdor ve, kaj je svoboda, dekleta ne bo obsojal. Že tisočletja nasilniki vseh vrst in vseh barv prepeljujejo človeku, da bi razpolagal sam s seboj. Vedno mora v imenu nekoga drugega trpeti, stradati in umirati. Vedno je nekdo nad njim: najprej straši, potem šola, cerkev in država. Samomor je upor in zadnji protest zoper razpolaganje s človekom, zoper neumno in krivično družbo. Morda gre za izgubo vere in upanja. Dekle je prignala med nas ljubezen in jo nam tudi vzela. Težko je prerezati petelinu vrat. Še težje je ubiti človeka, najtežje pa je ubiti sam sebe. Za to je potrebna moč. Slabič ne dvigne roko nase, če ni nor. To vem, ker me je že nekajkrat prijelo, da bi se sam. To mi lahko verjamete. Star sem in sem oskal več sveta, kot ste ga vi videli,“ je robato pribil po stari navadi.

„Komunist ne obupa,“ je trdil komisar.

„Tudi to je traparija! Mi pravimo, da komunist ne obupa in se ne vda, Nemci pravijo, da nacist ne obupa in se ne vda, vsi smo pa ljudje... Pred smrtjo je vsak samo še človek! Koliko jih je že obupalo in koliko jih bo še! No, če je obupala, potem pa jo izključite iz stranke. Prekleta se molite, če mislite, da bo ta vojna uredila svet. Kdo ve, kakšnim traparijam se je dekle izognila. Zakaj pa ste jo preganjali, če sta se imela rada? In to v času, ko se vse sovraži, pobija in varal Zakaj se greste farške moraliste? Zame je ljubezen, prijateljstvo in tovarištvo vse, za kar se borim. Najbolj sem vesel, če vidim, da se imata dva rada, zlasti če sta partizana. Star sem in si sem tega malopridnega sveta. Če bi imel žensko, ki bi me imela tako rada,

kot je imela ona njega, bi dal glavo zanj, čeprav se mi vsi smejeje.“

Nihče se mu ni smejal. Le komisar je bil malce užaljen, ker je preveč verjel svoji teroriji. Zato je pripomnil:

„Anarhist si, Marko in vedno trdiš kaj takega, kar je v navzkrižju z našimi načeli.“

Marko je belo zavil oči in se zakrohotal. „Anarhist“ je bila edina žaljivka, ki jo je s ponosom prenesel, odkar mu je Gorazd raztolmačil, da so anarhisti ljudje, ki nasprotujejo vsakršni oblasti in se zavzemajo za popolno svobodo vseh ljudi. Kadar je bil pijan, se je hvalil: „Mnogo komunistov vas je v brigadi in en sam anarhist. In to sem jaz!“ Ob takih priložnostih se je razigrano krohotal in kazal svoje orumenele zobe. Tudi komisarju ni ostal nobene dolžan. Večkrat mu je zabrusil:

„Vi se borite za oblast, jaz pa se borim za svobodo. Ko si boste oblast pridobili, boste svobodo izgubili...“

„No, no, Marko. Res sem radoveden, kako se boš ti hranil s svojo svobodo.“

„Bolj mi bo teknila kot vam oblast. S temile rokami vidiš, se bom hranil.“ In je stegnil predse dvoje žuljavih, zgaranih rok. „Kamnosek sem in klesal vam bom spomnike, ministrom, če boste dobro plačali. Zastonj pa ne!“

Noč je bila topla. Z bližnjih senožeti so se oglašali črički, v daljavi je piskal vlak, vmes je bilo slišati streljanje. Marko je dregnil Bliska v bedro in mu pomolil čutarico.

„Na, zmocchi si ustal Dobro bo zoper prehlad in revmo.“

Ze nekaj ur so ležali. Blisk je nagnil in močno žganje ga je vražje prešinilo.

„Ni jih, satanov, Blisk. Pa ne obupaj! Prišli bodo zagotovo. Slutim jih. V ušesih mi brne kamioni. Saj si za to, da jih čakamo do jutra in morda še malo dlje, tako dolgo, da vzide sonce?“

Nova veleblagovnica v Kranju

Pred nekaj dnevi so v Kranju odprli novo veleblagovnico „Globus“. To je ogromen prodajni obrat, v katerem so vložila tri podjetja svoj denar: veletrgovinsko podjetje „Kokra“, veletrgovinska „Merkur“ in veletrgovina „Živila“. Vsa tri podjetja

obratujejo v prvem in drugem nadstropju na skupno 4265 kvadratnih metrov veliki prodajni površini. Posebnost nove veleblagovnice je v tem, da med omenjenimi podjetji prostorsko ni nobenih pregrad in da so tehnično vodena kot en sam obrat, kar jo uvršča med največja trgovska podjetja v Sloveniji.

Izgradnja veleblagovnice v središču Kranja ima velik gospodarski pomen ne samo za Gorenjsko, temveč tudi za bližnje zamejstvo. V tej samopostrežni trgovini dobijo potrošniki vse, kar želijo od lovskih pušk preko živin in oblek do televizorjev in glasbenih instrumentov. 300 uslužbencev skrbi za dobrobit številnih potrošnikov. Veleblagovnica dostavlja blago tudi na dom ter ima svoj fotolaboratorij, pa tudi lastno mizarsko, urarsko, krojaško in druge delavnice.

Nova trgovska hiša je veljala 34 milijonov dinarjev in ima štiri nadstropja. V četrti etaži je urejen parkirni prostor za sto avtomobilov in je namenjen predvsem kupcem. V veleblagovnico so vložili „Kokra“ 62, „Merkur“ 22 in „Živila“ 15 odstotkov vrednosti; 65 odstotkov so investitorji krili z lastnimi sredstvi, ostalih 35 odstotkov pa z bančnimi posojili.

Posebnost nove trgovinske hiše je pločevinasta obloga rjasto-rjave barve, ki trenutno za oči res ni privlačna. Čez kaki dve leti, ko bo proces „zorenja“ na ploščah končan, pa bodo le-te dobile lepo enotno barvo, ki bo baje držala stoletja.

Mineralna voda iz okolice Železne Kaple

Zadnje čase poraba mineralnih voda vedno bolj narašča. Višja življenjska raven, poslabšanje pitne vode in razni bolezenski pojavi so dejavniki, ki povzročajo vedno večjo konzumacijo mineralnih oziroma zdravilnih voda. Tudi številni turisti, ki prihajajo v našo deželo, so veliki potrošniki teh osvežujočih pijač. Letna poraba na osebo je pri nas narasla na 10 litrov. V primerjavi z drugimi državami je to še precej skromno, vendar je šlo lansko leto v Avstriji v promet 67,5 milijona steklenic mineralne vode. Avstrija se ponaša z

izvrstno kakovostjo mineralnih in zdravilnih pijač, ki imajo po večini na steklenicah uradno potrjene analize sestava mineralov in zdravniško potrjen izkaz zdravilnih lastnosti.

Šest kilometrov zahodno od Železne Kaple ali dva kilometra zahodno od znane obirske soteske, skozi katero se prebija Obirski potok in cesta, izvirajo številni vreli mineralne vode, katere je leta 1960 zajela tvrdka Preblauer Brunnenversendung iz Labotske doline. Tvrdka je zgradila na vsaki strani potoka po eno poslopje in ju povezala z mostom. V enem poslopiju so nameščene črpalke, v drugem pa so prostori za embalažo in polnjenje steklenic. Skoraj polovico celotne zmogljivosti omenjene tvrdke, to je 6 milijonov litrov mineralne vode letno, dobavljajo obirski vreli, kar je zgovoren dokaz, da se le-ti ne samo po kakovosti, temveč tudi po količini uveljavljajo na avstrijskem trgu. Skupne investicije pri izgradnji mineralnih vrelcev na Obirskem in v Labotski dolini so znašale okoli 20 milijonov šilingov. Obirska slatina ni samo dobra namizna voda, temveč je tudi zdravilna in služi ljudskemu zdravju.

Kostanje

Žalostna vest o nenadni smrti Fridla Tauschitza, ravnatelja ljudske šole na Kostanjah, ni pretresla le našega kraja in okolice, marveč je bolesto odjeknila daleč po naši deželi. Iznenadila nas je tembolj, ker je bil pokojnik v najboljših moških letih, saj mu je bilo šele 48 let.

Kako je bil naš pokojni šolski ravnatelj priljubljen med prebivalstvom občine Kostanje, zlasti med šolsko mladino, je pokazala pogrebna svečanost, ko smo ga prejeli sredi na domačem pokopališču položili k zadnjemu počitku. Toliko žalnih gostov že dolgo ne pomnimo. Poleg velike množice pogrebcev so se od Fridla Tauschitza poslovili tudi številni govorniki, predstavniki uradov in društev, med njimi domači župnik Kapus, ki je opravil pogrebne svečanosti, župan Jäger, zastopniki šolskih oblasti in drugi.

Čeprav je Fridl Tauschitz kot učitelj in ravnatelj deloval na enem izmed najbolj ogroženih koncev slovenskega življa na Koroškem več kot dvajset let, ni klonil številnim

pritiskom, da bi pospešil raznarodovalno delo. Nasprotno, kot učitelj se je zavedal svoje velike odgovornosti, pravično je opravljal svojo ravnateljsko službo in nikdar ni zapostavljal otrok, ki so jih starši prijavili k dvojezičnemu pouku.

Ohranili ga bomo v častnem spominu. Žalujemo sorodnikom, posebno ženi in otrokom, pa velja naše iskreno sožalje.

Zastrupljene ribe v Krki

Na pobudo mestnega podjetja „Stadtwerke“ v Celovcu je zvezni zavod za preiskavo živin na Dunaju preiskal v reki Krki ujete ribe. Rezultat te preiskave je bil zelo zanimiv. Ribe, ki so bile ujete v zgornjem toku Krke nad Mostičem (Brückl), so bile zdrave in v redu; ostale ribe, ujete v spodnjem toku Krke pod Mostičem, pa so imele v sebi visoko količino živega srebra, ki je škodljivo zdravju človeka. Ko so iskali onesnaževalca okolja, so ga tudi našli: neko podjetje pri Mostiču, ki svoje odplake enostavno spušča v Krko. V bodoče bo moral ta obrat skrbeti, da živo srebro ne bo več pri-

šlo med odplake, ki zastrupljajo ribe v Krki in tako predstavljajo veliko nevarnost tudi za človeška življenja.

Podobne stvari so se dogajale tudi na Japonskem, kjer so lovili ribe v loviščih, ki so bila okužena z industrijskimi odplaki. Zlasti tunc lahko zaužijejo velike količine živega srebra, ne da bi jim kaj škodovalo. Škodovalo pa je ljudem, ki so jedli tunovo meso v konzervah. Na tisoče jih je zbolelo, nekaj pa jih je celo umrlo radi zastrupitve z živim srebrom. Japonska industrija konserv je zadnja leta utrpela ogromno gospodarsko škodo.

Po 50 letih torzna dvojezičnost

DR. JANKO JERI

1. Nadaljevanje

Na avstrijski in italijanski strani je bilo v minulih letih slišati polemične očitke, da položaja na Južnem Tirolskem ni mogoče enačiti z razmerami, v katerih živijo Slovenci v Italiji in Avstriji, pri čemer so se sklicevali predvsem na kompaktnost ter „večinski status“ nemške večine v bozenski pokrajini. Na naši strani smo te, včasih tudi zlohotnejše pomisleke, zavračali z načelnim stališčem, da nihče ne misli na kako presajenje konkretnih ukrepov, da pa za vse manjšine veljajo povsem enakovredna izhodišča posebne zaščite, ki mora vsem dejansko enakopravno, torej v enaki kvaliteti zagotoviti varstvo kulturno-jezikovnega ter gospodarsko-socialnega razvoja. Dokumentirano smo še pripisali, da bi morala biti ta zaščita stvarno še posebej optimalna za tiste spričo objektivnih in drugih okoliščin bolj šibke in manj odporne manjšine (Koroška, Beneška Slovenija), ki zavoljo vsega tega plačujejo še hujši davek asimilaciji, narodnostnemu odtujevanju. Namesto sklepa naj namenoma še dodam misel pokojnega nemškega profesorja A. Hilckmanna iz Kölna, da „kar je za eno narodnostno skupino pravilno, ne more biti za drugo napak.“

Restriktivni ukrepi po letu 1955

Določbe sedmega člena državne pogodbe v prid „avstrijskim državljanom slovenske in hrvatske manjšine na Koroškem, Gradiščanskem in Štajerskem“ sicer ne pomenijo nemara kakega posebnega optimuma manjšinske zaščite, a bi lahko, če bi bile seveda dosledno in pošteno izvajane, nudile stvarno podlago za enakopravnejše sožitje med obema narodoma, še posebej, če upoštevamo vse tisto, kar je bilo koroškim Slovincem obljubljano, pa nikoli dano že v času prve avstrijske republike. Predstavniki slovenskih organizacij so izdelali skupno spomenico (11. 10. 1955), v kateri so podrobno (šolska ureditev, enakopravnost slovenskega jezika, soodločanje manjšine) pravno, in sicer utemeljili svoje pobude za uresničitev sedmega člena, da bi se tako brezpogojno izognili, kakor pravijo v sklepnem odstavku, napetostim, ki niso v „splošnem interesu države in mirnega sožitja vseh narodov“. Upravičeno so namreč tudi koroški Slovenci pričakovali, da bodo po dogovoru „o nedotakljivosti in nedeljivosti“ Avstrije pristojni krogi bolj širokogrudno načeli že odprta manjšinska vprašanja. Po letu 1955 se je sicer avstrijska vlada nekajkrat posvetovala s kvalificiranimi predstavniki slovenske manjšine in plod tega dialoga je bil, da so razumno uredili nekaj vprašanj (od šolskih do odškodnin zaradi nacističnega preseljevanja in nekaterih podpor za slovensko kulturno dejavnost). Nikakor seveda tega ni podcenjevali, a je vendarle treba ugotoviti, da so ostala osrednja vprašanja slejkoprej odprta. Še več: mimo in za hrbtom manjšine so sklepali in odločali o nekaterih volziščih povojnega manjšinskega varstva na Koroškem. Od dvojezičnega koncepta, šolske odredbe 3. oktobra 1945, ki je vpeljala na južnem Koroškem obvezni dvojezični pouk za vse šoloobvezne otroke, je ostal po sklepu koroškega deželnega glavarja (22. septembra 1958, kar je sankcioniral tudi kasnejši zakon 19. marca 1959) samo še labilen torzo (že od vsega začetka pouka niso imeli na 10 od 108 šol; ob ukinitvi, v šolskem letu 1958-1959 pa je bil samo še na 96 šolah),² kar je z vsemi vzporednimi posledicami (predvsem omejitve dvojezičnega ozemlja) potisnilo avtohtono slovensko narodno skupnost v svojevrstno pat pozicijo, če to tako označim, ki traja še danes.

Zavoljo osvežitve spomina in sploh je umesno ponoviti, da so takrat ta ukrep prizadeli predstavniki manjšine kakor tudi naši izvedenci med drugim ocenjevali kot ravnanje, ki izpodkopa samo zasnovo enakopravnosti manjšine, pa tudi ureditev manjšinske zaščite, kakršno je uzakonila državna pogodba.

Se nadaljuje

2 Drago Družkovič, Nekaj vprašanj koroških Slovencev „Naši razgledi“, 10. marca 1972.

Tone Svetlina: UKANA — Tone Svetlina: UKANA — Tone Svetlina: UKANA — Tone Svetlina: UKANA — Tone Svetlina: UKANA — Tone Svetlina: UKANA — Tone Svetlina: UKANA — T

Blisk je prikimal. Položil je glavo na kopito brzostrelke in se mu nasmehnil. Marko je nekaj časa molčal, potem pa ga je spet dregnil v nogo in šepetaje dejal:

„Ti si kontraobveščevalni oficir. Glej, da ne boš kaj poročal naprej. Spet sem preveč stegnil jezik... Tale me zanesa,“ je potolkel po čutarici. „Kar rečem v tri dni, ne bo vse sproti na nos brigadnemu.“

„Brez skrbi, Marko! Saj si videl, da nisem imel v rokah notesa. Brez njega pa si nič ne zapomnim. Ne boj se!“

„No, saj se ne bojim, čeprav so me proglasili za sektaša in ugotovili, da delujem razdiralno. No, saj veš, jaz nisem v stranki, razdiram pa, hudiča, saj sem miner. Mine in plastik menda niso za krpanje.“

„Bojiš se, a?“ ga je podražil Blisk.

„Lagal bi, če bi rekel ne. Kaj veš, kaj vse ti lahko naprtijo na pleča in kdaj te lahko usekajo.“

„Dokler boš tako miniral in kritiziral samo na splošno, ti bodo marsikaj spregledali, kar ti sicer ne bi. Ko pa se boš lotil posameznikov, jo boš skupil.“

„Samo da bi to noč prišli Nemci, pa bi se pozabilo vse, kar sem rekel preveč...“

V gozdu pod njima je zašumelo. Obmolnila sta. Čez cesto je švignila temna lisa.

„Samo lisjak je bil. Ta je prelahek za mine,“ je šepnil Marko.

V zasedi je zavladala skrivnostna tišina. Noč se je prevesila v jutro, nad gorami je bledele nebo in streljanje je ponekalo. Bližala se je ura, ko človek najteže zadržuje spanec. Marku je zakinkala glava in zaspal je poleg Bliska.

Blisk pa je mislil na Melito. Ob misli nanjo sta ga obhajala tesnoba in hrepenenje. Ostala je na območju ofenzive. To, kar je napravila Marjanca, bi lahko napravila tudi Melita. Kako pošastno težko je življenje... Z vseh

koncev preži smrt. Toda ljubezen, ki premaguje smrt, je velika. Čutil jo je v sebi, kot bolečino neizživetih sanj, kot hrepenenje po drugačnem svetu, kot radost nad svetlim, sončnim dnem, kot željo, da bi živel, in strah, da bi omahnil sredi poti. Preden je prišla Melita, je bil poln neslučenih moči, zdaj pa je razklan. Prej je bil včasih preveč drzen, zdaj je preudaren. Ni znal izraziti vsega, kar se je nabiralo v njem. Življenje je dramil vsak njen pogled, stisk roke ali beseda. Smejal se je njeni domiselnosti. Kadar je bila v bližini in se je zadrževal v štabu, je dobil vsak dan po kurirju pismo. Na njem je bilo napisano „strogo zaupno“ in „osebno v roke“. Namesto poročila je bral njene ljubezenske izjave, ki jih je potem nosil s seboj in jih prebiral, kadar je bil sam. Nekaj jih je znal na pamet in jih v mislih ponavljal. Vselej je končala z besedami: „Pričakujem najinih nebes in te poljubljaj. Vedno tvoja in samo tvoja Melita.“

In vendar ni bila še vsa njegova. Čemu odlašata?

Njegovo razmišljanje je zmotil hrup motorjev v daljavi. Med drevjem se je že zasvital dan. Dregnil je Marka, ki je vznemirjen dvignil glavo in prisluhnil v veter. Kmalu je dejal: „Gredo, Blisk!“

Vsa zaseda se je zganila in pripravila orožje. Nad cesto je ležala rahla meglica in avtomobili so imeli še prižgane luči. Svetlo rumeni prameni so že tipali po deblih. Avtomobilska kolona se je pomikala z veliko naglico. Na zavoju je prvi kamion naletel na mino in se razletel z orjaškim pokom. Listje je vzdrljelo, jutro so preplavili stoki, oglasile so se strojnice. Kmalu za prvim je zavozil na mine tretji kamion in se prav tako raztreščil. Kolona se je ustavila. Vojaki so poskakali z voz in napadli zasedo.

„Gremo!“ je zavpil Marko kot po navadi. Nekajkrat je ustrelil s parabolo in se kakor lisjak izgubil v grmovju. Blisk in drugi so ga komaj dohajali.

Naslednji dan je bil eden najdaljših v Bliskovem življenju. Včasih se zgodi, da je najbolje, če hitro izgineš in te nikjer ni, čeprav slutijo, da si nekje v bližini. Ves dan se je počutil tako, kot bi tičal brez pištole v Anini omari. Namesto po parfumu pa je ta dan dišalo po kiselskem vojaškem znoju tiste posebne vrste, ki spominja na smrt.

Bataljon so našli na zbornem mestu. Marko je poročal, da so pobili štirideset nemških policistov, vse, kar je ostalo, pa da je ranjeno. Hehetal se je, češ da so bile mine z dodatkom. Karel ga je potrepljal po ramenih in čestital, čeprav je glede števila pobitih Nemcev nekoliko pretiraval.

Ker se je njegov nos obnesel, so ga zaprosili, naj svetuje, kam naj se zabijejo do noči, da se ne bi spopadli z Nemci. Čeprav je bil bataljon že odposlal kolono novakov, je še vedno imel s seboj precej neoboroženih.

„Tja se bomo zabili,“ je odvrnil, „kjer nas noben pameten ne bo iskal!“

Poslušali so ga. Karel je izbral bližnji gozdčič, zaraščen z gostim mladjem. Streljaj pod njim se je vila cesta. Tudi reka z mostom in proga nista bili daleč.

Ves dan so bili brez hrane. Mimo njih so drveli kamioni z vojsko in policijo. Sovražnik je obkoljeval predel pod gorami. Kmalu so zaslišali močno pokanje. Prepričani so bili, da je sovražnik naletel namesto nanje na odred in se z njim spopadel.

Izvidniki so tičali na robu goščave, zakamuflirani s praprotoj, mahom in vejevjem. Mimo njih je šla — streljaj daleč — policijska patrulja. V goščavi so bili vsi budni, le Marko se je zavlekel v najbolj goste grmovje in smrčal. Žagal je tako na glas, da so ga kar naprej drezali s travicami v nos, pa ni nič pomagalo.

Blisk se je zamotil s pisanjem poročil. Poglavitna naloga ga je šele čakala. V zvezi z Gorazdom mora zaslišati Doris. Onkraj reke mora poiskati Artija: po Maksovem

Ali naj silimo otroka k jedi?

Vsi starši opažajo, da normalno razvit otrok po prvem letu spremeni svoj odnos do hrane. Ne poje več toliko, opažajo pa tudi, da postane izbirljiv. Več dni zapored poje samo polovico obroka ali še to ne. V zvezi s tem so zanimivi poskusi znane ameriške otroške zdravnice. Poskus je izvedla pri mlajših otrocih. Ponudili so jim razne vrste hrane in ugotovili, da je vsak otrok v določenem obdobju izbral hrano, ki je ustrezala vsem predpisom zdrave prehrane, in da se je tek od dneva do dneva zelo razlikoval; en dan je otrok popil ogromno mleka, drug dan pa ga je komaj poskusil.

Na osnovi teh ugotovitev lahko sklepamo, da bo zdrav otrok pojedel toliko določene hrane, kolikor je njegov organizem potrebuje.

Toda vedno ne gre tako gladko. Tudi zdrav otrok, ki nekaj časa rad je določeno jed, jo naenkrat prične odklanjati. Če ga takrat silimo s tisto jedjo, bo gledal na njo kot na sovražnika. Če pa se bo mati ob tem še vznemirjala, bo otrok v svoji odločitvi še trdnější. Vedeti moramo namreč, da se tek tudi pri zdravem otroku spreminja. Ugotovili so, da se spreminja tudi okus.

Pogosto otrok odklanja hrano tudi zaradi tega, ker je v njegovi bližini polno igravke, ki odvrta njegovo pozornost od hrane. Nekatere matere hranijo otroka kar mimogrede. Na primer: pijačo ga medtem, ko leta po sobi, hranijo ga celo, ko sedi na kablci.

Materinemu pitju se upirajo otroci, ki so stari več kot dve leti, ker želijo jesti samostojno. Matere pa jim tega ne dovolijo, ker se bojijo, da bi se popackali, prevrnili krožnik, prepočasi jedli in bi se hrana shladila itd. Toda vzgoja k samostojnosti pri jedi igra veliko in pomembno vlogo pri razvoju celotne osebnosti. S tako vzgojo lahko začnemo že zgodaj. Že desetmesečni dojenček lahko samostojno gloda skorjico kruha, 18-mesečni otrok lahko je krompirček, jabolčne krehle, kruh in podobno. Poskusi so pokazali, da ima otrok, ki sam je, večji apetit. Seveda je treba otroka učiti, kako mora držati žlico, kako jo mora obračati in kasneje, kako mora uporabljati vilice in nož. Pri tem morajo imeti matere kar precej potrpljenja.

Mnogokrat zahtevamo, da otrok je vse od kraja. Toda, tako kot odrasli, tudi otroci nekatere jedi težko prenašajo. Če jih silimo, se lahko zgodi, da otroku pokvarimo tek. Mislimo, da je najbolje, da otroka ne silimo, kadar kakšno jed odklanja. Morda ni lačen, morda pa je tudi nerazpoložen.

Tek namreč ni odvisen samo od lakote, ampak tudi od čustvenega vzdušja v družini ali šoli, pa tudi od telesnega počutja.

V mnogih primerih kažejo otroci pomanjkanje apetita že od vsega začetka. Pri takih otrocih zdravnik pogosto ugotovi, da so telesno zdravi in da je pomanjkanje teka psihogenega izvora. Mnogokrat je temu vzrok nepravilno navajanje otroka na hrano, bodisi da so starši prezahtevni, prestrogi, malomarni, nervozni itd. Njihovo ravnanje vzbuja v otroku strah, trmo, pomanjkanje počutka varnosti itd., kar

Premalo jemo gobe

Zaradi značilnega prijetnega okusa in vonja, zaradi hranljivosti in biološke vrednosti so gobe zelo pomembno in priljubljeno živilo. Ker vsebujejo gobe precej beljakovin, jih moremo šestkrat s pridom uživati namesto mesa; sicer pa jih mnogi imenujejo "gozdno meso".

Kljub temu, da vsebujejo gobe precej vode (okrog 90 odstotkov), so redilne skoraj bolj kot mnoge druge zvrsti zelenjave. Gobe vsebujejo precej ogljikovih hidratov, mineralov, vitaminov in celo tudi nekaj maščob. 100 g svežih gob vsebuje 28 kalorij.

Pri nas poznamo nekaj vrst konzerviranja gob: gobe v kislu, v soli, sušene in v jušnih koncentratih. Pač pa je potrošnja gob pri nas zelo mala, kljub dejstvu, da imamo v naših gozdovih mnogo kvalitetnih gob. Največkrat propadajo pravcata področja z gobami, s tem okusnim "gozdnim mesom", ker si jih nevede nabiranci ne upajo trgati iz bojazni, da so strupene.

Kadar kupujete gobe, pazite na njihovo svežino in ne kupujte gob, ki so starejše od 24 ur. Kupujte le cele in čiste gobe s čvrstim tkivom, da se boste izognili boleznim, mehanskim poškodbam in škodljivcem. Najbolje pa je, če si nabavite kakšno dobro knjigo o gobah, da boste mogli tudi sami kakšno sončno nedeljo v bližnjem gozdu napolniti svoj cekarček s tem okusnim živilom brez strahu za svoje življenje. Strokovnjaki pravijo, da je prava umetnost najti strupeno gobo in da je užitnih mnogo več kot smrtonosnih...

Ureditev delovnega mesta

Za uspešno delo sta zelo važna zdravo okolje in smotrna ureditev delovnega mesta. Prostori, v katerih delamo, morajo biti zračni, ne prevlažni in primerno ogreti. Pri kuhanju, posebno pa pri pomivanju in pranju, se razvija mnogo pare.

Skrbeli moramo za redno odvajanje pare (zračenje skozi okna, ventilatorje, zračnike, nape), pri tem pa moramo paziti, da ne delamo prepiha. Sicer prostore s preprihom res najhitreje prezračimo, vendar se moramo takrat iz prostora umakniti.

Pri delu je nujno potrebna zadostna in pravilna osvetlitev. Dobro osvetljen mora biti celoten prostor, v katerem delamo: delovno mesto, kjer opravljamo podrobnejše delo (šivanje, likanje, priprava hrane), pa osvetlimo še dodatno.

Za vsako delo izberemo najugodnejše, po možnosti stalno delovno mesto, in si ga uredimo kar se da smotrno, udobno in pregledno. Stalna delovna mesta določimo predvsem za tista dela, ki trajajo dalje časa in se večkrat ponavljajo.

vse zmanjšuje otrokov tek. Temu sledi navadno še siljenje k jedi in začarani krog se razvija v neskončnost.

Predvsem so občutljivi za nepravilno ravnanje slabotnejši otroci. Napake, ki jih delajo pri branjenju, ponavadi ponavljajo starši tudi v drugih situacijah. Tako je pomanjkanje teka lahko posledica vzgojnih napak. Psihogeni inapetenci je lahko znak, da živi otrok v neprestani napetosti. Da je temu tako, dokazujejo primeri, ko otroci spet dobijo normalen tek, če pridejo v drugo okolje.

Zelo naporna in najbolj utrudljiva so dela, ki jih opravljamo sklonjeni. Temu se lahko izognemo s pravilno delovno višino. Ta je različna za dela, ki jih opravljamo stoje, in za dela, pri katerih lahko sedimo. Ker smo ljudje različno veliki, bi morala biti pravzaprav za vsakega posebej določena najugodnejša višina delovnega mesta. V praksi to ni mogoče, zato uporabljamo pri izdelavi opreme povprečne mere, ki ustrezajo za večino ljudi, ali pa kupimo opremo, ki ji lahko spreminjamo višino (likalna deska). Za pomivanje posode je najprimernejša tista višina, pri kateri lahko dlani rok položimo plosko na dno pomivalnega korita, ne da bi se pri tem sklonili. Za delo sede je višina primerna takrat, če lahko položimo podlakti na delovno ploskev vodoravno — delovna ploskev je torej v višini komolcev (izvlečne deske).

Delovna površina mora biti iz takega materiala, da nam pri delu ni treba paziti, da je ne poškodujemo in preveč ne zamažemo, ter da jo moremo enostavno čistiti.

Vsak delovni prostor uredimo tako, da si prihranimo nepotrebne korake. To dosežemo s pravilno razporeditvijo opreme, vodenih in električnih instalacij ter strojev.

K stalnemu delovnemu mestu spadajo tudi pripomočki, ki jih nenehno potrebujemo. Zato imejmo v bližini pomivalnih korit spravljeno omelo, gobe, krpe, pomivalna sredstva, odcejalnike. Kuhalna posoda, zajemalke, kuhalnice in drugo sodijo v bližino štedilnika. Namizno posodo in jedilno orodje spravimo v omarice v bližino jedilne mize. Le tako bomo delali mirno, neprekinjeno in uspešno. Prihranili si bomo pota in čas.

DROBNI NASVETI

■ Zbiraj čiste, sveže, nekuhane in nevrožene jajčne lupine, posuši jih na zraku in zmelji v prah. Uživaj jih za noževno konico v medu ali gostih jedeh: pretlačenemu krompirju, polenti, itd. Idealno se ta prah, ki ti očuva zobe, raztopi v limonovem soku.

■ Če hočete, da se bo sladka smetana dala zlahka stepiti, jo morate ohladiti. Zato je najbolje, če jo imate na hladnem ali pa jo postavite s posodo v hladno vodo. V smetani namreč plava nešteto drobnih maslenih kroglic, ki se pri povišani temperaturi lahko stopijo. V tem primeru še tako pridno mešanje nič ne pomaga. Smetana ostane tekoča. Zato pazite, da je tudi posoda, v kateri jo stepate, hladna in da to delate na hladnem prostoru. Kljub vsemu temu pa se smetana vseh ne bo hotela strditi. So jo pač posneli na bolj vodenem mleku.

■ Rumenjak več izda, če ga razmešamo z malo soli; potemni in močnejše obarva testo, kremo ali majonezo.

■ Če nam je jajce ostalo, ga denevmo v ožji kozareček, nanj pa nalijemo malo mleka ali vode, da se ne zasuš.

■ Čebule, ki je postala preveč rjava, ne moremo več rešiti. Če pa mast še ni preveč temna, lahko sprazimo v njej drugo čebulo. Nikakor ne smemo prilivati vode, ker to grenki okus le še pojača.

Poskusite!

GOBOVA JUHA

Za gobovo juho navadno potrebujemo nekoliko krompirja, peteršiljeve korenine, malo česna, sol in papir.

V vodi skuhamo na majhne kocke zrezan krompir in nastrgano peteršiljevo korenino do mehkega. Po sebi naredimo svetlo prežganje s čebulo in ga vhamo pol ure, da se voda in moka zvežeta. Nato damo v prežganje krompir, dodamo že pripravljene gobe, začimo in juho po želji skisamo. Po možnosti damo pred serviranjem kislo smetano.

GOBE V SMETANOVI OMAKI

Za gobe v smetanovi omaki, na maslu ali kavi drugi maščobi, ki jo uporabljamo v gospodinjstvu, svetlo sprazimo moko in sesekljano čebulo. To zalijemo z juho ali vodo. Moko dobro prekuhamo, da se zveže s tekočino, nato dodamo gobe, sol in poper ter smetano. Zraven ponudimo krompirjevo kašo, seveda strokovno pripravljeno z umešanim rumenjakom, če nam služi ta jed za samostojno večerjo.

GOBE Z JAJCEM

Na maščobi prepražimo sesekljano čebulo, dodamo že pripravljene gobe, še malo prepražimo, solimo, popramo in vmešamo še stepena jajca. Pred serviranjem potresemo s peteršiljem.

Enako pripravimo omeleto z gobami, le da vsebuje omeleta več jajc, nekoliko smetane in manj gob.

GOBJI KLOBUKI NA ŽARU

Zberemo lepe trde gobe, jih operemo in solimo, obrnemo navzgor in damo v klobuk nekoliko sesekljane peteršilja, česna, popra in pokapljamo z oljem. Tako pripravljene gobe damo na žar ali čisto ploščo srednjeveržnega štedilnika, jih pokrijemo s kozico in počasi pečemo 15 minut. Ta priprava je primerena tudi za jenski izlet v naravo, povezan z nabiranjem gob.

Tone Svetlina: UKANA — Tone Svetlina: UKANA — Tone Svetlina: UKANA — Tone Svetlina: UKANA — Tone Svetlina: UKANA — Tone Svetlina: UKANA — Tone Svetlina: UKANA — Tone

naročilu bosta organizirala nadzor nad gostilno in poučila možnost, da bi tam ujeli majorja Wolfa.

V gozdju so ležali do mraka. Potem so napravili tako kot spomladi Svarun: ker so imeli Nemci navado zastražiti plitvine na reki, je popeljal bataljon v jutranji megli kar čez železniški most. Karel si je izbral smledniški most. Takoj ko so izvidniki poročali, da ob mostu ni zasede, se je bataljon zganil. Tako so brez strela prešli reko in izginili.

34

V gozdovih onkraj reke se je Blisk poslovil od bataljona.

Vztrajno se je vlekel po dolini proti hribom na obzoru. Da bi se izognil mest, je šel kar povprek čez polja in travnike. Njegova sled se je vlekla skozi žita, krompir in koruzo. Težka vlažna zemlja mu je utrujala korak, veliko jasno nebo z mesecem nad gorami pa mu je poživilo srce in duha.

Mislil je na Wolfa in njegove mreže. Zdaj, ko je napestost popustila, se je počutil strahotno utrujen. Iz razmišljanja ga je vzdramil rafal. "Nemci in beli v zasedah," ga je zaskrbelo. Vzel je brzostrelko v roke in previdno stopil naprej. Z bataljonom se je počutil varnejšega. Zdaj pa je bil sam in precej odvisen od gole sreče.

Pod hribovjem je iskal kurirsko stezo, da bi čimbolj naskrivaj prišel na pobočje, kjer se je zadrževal Arti s svojimi vosovci. Njegove previdne korake sta presekala oster "stoj" in "kdo je?". Vrgel se je v zavetje. Potem se je glas iz teme ponovil: "Povej, kdo si, če ne bomo streljali."

"Kurir," se je odzval Blisk. Medtem je potegnil za varovalko defenzivne bombe in vprašal: "Kdo pa je tam?"

"Kurir, naprej! Tu škofjeloški vosovci," so mu odgovorili iz teme.

Bliska je spreletel srh. Lahko so vosovci, lahko pa so tudi beli ali gestapovci, raztrganci... Neki čut mu je veleval, naj ne verjame. Zato je vprašal:

"Kdo je namestnik okrožnega vodje?"

"Bar!" se je oglasil odgovor.

Še vedno ni verjel. Zato je spraševal naprej — dokler se njegov sobesednik v bližnjem jarku, kjer je Blisk slutil zasedo, ni zmotil. Tudi šuštenje trave na obeh straneh ga je opozorilo, da ga obkoljujejo. Zagnal je bombo in takoj za njo še eno... potem pa se je pognal nazaj.

"Ujemite živega! Halt! Hände hoch!" so vpili za njim po nemško in slovensko. Okoli glave so mu žvižgale kroglice. Tekel je, dokler ni izginil v zavetju bližnjega gozdiča. Šele ko so streli in glasovi zamrli, se je na smrť utrujen zavlekel v grmovje, da bi prišel do sape.

Ko se je odpočil, je nadaljeval potovanje. Zased se je ognil v velikem loku. Nič več ni hodil po stezah in poteh. Ubral jo je kar naravnost skozi gozd. Šele ko se je zdanilo, je našel pot. Bil je že na pobočju.

Artija je našel sredi dopoldneva na dogovorjenem mestu, v novem taborišču. Takoj mu je povedal, kaj se mu je pripetilo na poti.

"Srečno si jo izvozil!" je rekel Arti. Prav lahko bi te preslepili. Moj kurir in njegov brat — tista dva, ki sta nam ušla — sta pri njih. Na begu sta ubila dva partizana." Blisk je zijal od začudenja.

Najprej so Blisku postregli. Medtem ko je natepal kruh in slanino, mu je Arti pripovedoval. Zvezo z gostilničarjem je dobil in govoril z njim na samem. Ko mu je predložil, da žena hodi z Wolfom in ji ne zaupajo več, se je možakar zbal. Dokler jo je sumil sam, je bil tiho. Zdaj pa, ko so o njegovi sramoti govorili že v hosti in po vasi, se je odločil, da bo temu napravil konec. Privolil je, da bo vse poročal o Wolfu in pomagal, da bi ga ujeli.

Arti se je sestal tudi z Doris.

"Kaj misliš o tej ženski?" ga je vprašal Blisk.

"Ne zaupam ji, čeprav jo vsi terenci hvalijo in prisegajo, da nam je zvesta. Sicer nam daje zanimiva poročila in nam dosti pomaga tudi z denarjem in z raznimi potrebščinami. Izposlovala je celo izposlilec nekaterih naših iz Begunj. Glede Wolfa pa pravi, da je imela z njim samo toliko, kolikor so zahtevali naši. Za zdaj smo se odločili, da je ne bomo snubili za pomoč proti Wolfu, ker bi ga prav gotovo obvestila in izdala naš načrt. Če ga hočemo ujeti, ga moramo usпати, ko da mu spet zaupamo. Tega seveda ne bo verjel, utegne pa dobiti vtis, da ima nekatere pomembne na svoji strani."

"Kako pa je z Gorazdom?" je povprašal Blisk.

"Tudi to sem jo vprašal. Povedala je natanko tako kot on sam."

"Zakaj naj bi bil Wolf izpustil Gorazda?"

Arti, ki je dobro poznal zgodovino Wolfovega slepomišljenja, je dejal:

"Prepričan sem, da ga je izpustil zato, da bi si spet pridobil zaupanje med nami. V tem položaju, ko z vseh strani prežimo nanj, to zanj pomeni mnogo. Dobro ve, da pomeni veliko psov zajčjo smrt in da ga naposled lahko kje staknemo, saj je zmeraj na polni kakor klateški pes. Sicer pa je možno, da ima z Gorazdom tudi druge načrte."

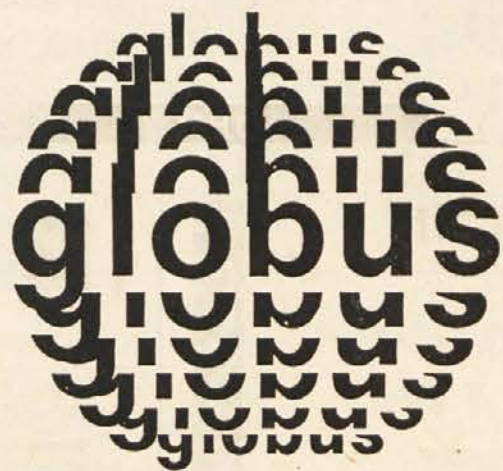
Popoldne so se skupno odpravili na pot. Neki zaupnik, po radu Nemec, uslužbenec v nemškem uradu, je poslal Artiju dve pismi, ki ju je bil prestregel na pošti. Blisk ju je nekajkrat prebral. Neznani poročevalec, podpisan s šifro, je navajal točne podatke o gibanju brigad, ko so bile na Gorenjskem in ko so se vračale. Opisane so bile tudi kurirske zveze in nekaj drugih podrobnosti z območja, kjer so se zadrževale brigade.

(Se nadaljuje)

Dekle

Z MICHIGANSKE AVENIJE

VELEBLAGOVNICA

KRANJ — SLOVENIJA

odprta avgusta 1972

Danes mi je telefoniral Robert. Glas mu je zvenel nekam tuje, ko mi je rekel:

„Vic, obvestili so me, da je moja žena ozdravela in da se bo vrnila domov. Pride z ekspresom ob šestih.“

„Kaj res?“ sem vzkliknil.

„Da. Pravijo, da je popolnoma zdrava. Je to mogoče, Vic?“

„Morda. Še vedno zelo malo poznamo človekove možgane.“

„Toda vsi zdravniki so takrat menili, da bo najmanj pet let morala ostati v bolnišnici pod strogo klinično kontrolo.“

„Najbrž se je sijajno počutila v vili „Omar“ in ji je to neverjetno koristilo.“

Vila „Omar“. Ali drugače rečeno: nevropsihiatrična klinika.

Robert je ponovil.

„Zdrava! Če je res zdrava, nihče ne bo srečnejši od mene.“

„Hočeš, da grem s tabo na postajo?“

„Nisem se te upal prositi. Ti si pravi prijatelj, Vic. Čakam te.“

Minila so tri leta, in mnogi so se še spominjali Tery Leed. Bil je to hrupen proces. Boril sem se za Tery in uspel, da je niso obsodili, ampak poslali v psihiatrično bolnišnico. Samo razumsko neuravnotežen človek, sem trdil, je lahko ubil tako dekle, kot je bila Jean Simpson. Medtem ko sem se peljal domov, sem se spominjal Robertove poroke in njenega skupnega življenja. Robert je bil mlad, mnogo obetajoči mož v poslovnem življenju Chicaga. Tery pa je bila bogata dedinja in dobivala je kupe ponudb za poroko, čeprav je imela že devetindvajset let.

„Kako je neumen ta Robert,“ so v tistem času govorili zlobni jeziki.

„Jemlje jo samo zaradi denarja.“ Te govorice so nekega dne prišle do Tery, ki je bila zelo rahločutna, in njena ljubosumnost je bila odtlej glavna tema po čičaških salonih. Šušljali so, da je Robert zaljubljen v Jean Simpson, svojo tajnico. Na procesu je zanikal, da bi imel intimne odnose z njo. Tery pa je trdila, da je bila Jean njegova ljubica. Zaklinjala se je, da ju je nekega dne našla v pisarni. Štirimi kroglami je Tery ubila Jean.

Bil sem Teryjin zagovornik. Porota jo je proglasila za neuravnoteženo. Za pet let so jo poslali v psihiatrično kliniko. Zdravniki so potrdili obrazložitev porote in se strinjali, da je Tery potrebno najmanj pet let nege na psihiatrični kliniki.

Ko sem prišel domov, sem povedal svoji ženi, da se Tery vrača domov.

„To sem tudi pričakovala,“ je zamisljeno rekla Bety. „Kaj ti nisem pravila, da se Tery zadnje čase prav dobro obnaša. Tudi zdravniki so govorili, da se je neverjetno popravila.“

„Najraje bi,“ sem rekel, „da bi Robert zahteval ločitev. Končno ima za to tudi pravico, mislim tudi moralno.“

„Toda Robertu ni do tega,“ je rekla Bety. „Hoče njen denar. Kaj ni rekel nekaj takega takrat, ko je bil pijan?“

„Kadar ljudje veliko pijejo, govori marsikaj, česar sploh ne mislijo.“

„Nasprotno! Robert je, bodi prepričan, tistega dne dobro vedel, kaj govori.“

Iz vlaka je stopila Tery, nasmejana in sijočega obraza. Ozirala se je okoli in iskala svojega moža v množici. Ko ga je uzrla, mu je stekla naproti in ga objela okoli vratu. Nežno sta se poljubila.

Ko je Tery prišla domov, se je ozirala okoli, kot bi želela videti vse, kar jo je spominjalo na to hišo.

„Nič se ni spremenilo, Robert,“ je rekla svojemu možu. „Prav lepo od tebe, dragi.“

Robert me je začudeno pogledal. Videlo se je, da se Tery prav ničesar ne spominja, ampak je samo želela, da bi mi mislili prav nasprotno.

Zapustil sem ju s čudnim občutkom praznine v sebi. Videlo se je, da Tery ni ozdravljena. Bila je samo ve-

selejša in duhovitejša, ne pa tudi zdrava.

Nekaj dni kasneje sem telefoniral Robertu. Zatrjeval mi je, da je vse v najlepšem redu in da s Tery ponovno preživljata medene tedne.

Domislice

- Da bi uresničili svoje besede je najbolje, da jih nikoli ne izrečemo.
- Tisti, ki mu zaupate svojo skrivnost, postane gospodar vaše svobode.
- Ali ni to značilno za našo civilizacijo: ženska s pokrivom iz pravega krzna na umetnih laseh?
- Dandanes so fisti fanatiki svežega zraka, ki nikoli ne odprejo okna.
- Elektronski računalniki postajajo vedno bolj samostojni in ljudje vedno bolj nesamostojni.
- Kje so časi, ko je bila rjuha za film še projekcijsko platno in ne glavni rekvizit?
- Komplimente ljudje laže izmenjujejo med seboj kot pa odkrite misli.
- So ljudje, ki so tako dolgočasni, da z njimi zgubite ves dan v petih minutah.
- Ko se človek veseli, da je mlad in ko opaža, da se dobro počuti, pomeni, da je star.
- Pisati, to je način, da govorimo, ne da bi nas kdo prekinjal.
- Zakaj neki so papirje prepričane, da jim politiki „hodijo v zelje“?
- Iz integracije velikih in malih živali se rodijo živine.

Nekega večera sem šel z Robertom k njemu na dom. Ko sva stopila v stanovanje, sva našla Tery vso objokano.

„Glej, Robert!“ je kričala z besnim glasom in mu ponujala list papirja.

Bilo je anonimno pismo: V zadnjih treh letih je imel vaš mož precej ljubice. Ena od njih živi na Michiganski aveniji.

„To mora biti kak sadist ali nekdo, ki naju želi uničiti,“ ji je ves skrušen zatrjeval Robert. „Niti ene edine resnične besede ni v tem neumnem pismu.“

„Da, Robert, verjamem ti. Toda moraš me razumeti, zame je bilo to hud udarec,“ je rekla Tery.

Pustil sem ju, da drug drugega tolažita, in odšel domov.

„To mi ni všeč,“ je rekla Bety. „Nekdo hoče, da bi Tery spet znorela. Če bodo ta pisma še prihajala, bo...“

„Da,“ sem rekel, „in to pot bo ubila Roberta. To čutim.“

„Ali ne moreva preprečiti, da bi še prihajala ta prekleta anonimna pisma? Morda bi lahko kaj storila? Recimo, da bi vsa pisma prihajala samo na Roberta.“

Teden dni kasneje je Tery prišla v mojo pisarno.

„Vic, potrebna mi je tvoja pomoč. Bi prišla zvečer z Bety k nam na večerjo?“

„Povej mi, kaj se dogaja?“

„Robert se hoče ločiti. Ti si to vedel, kajne?“

„Ne, prvič to slišim. Robert je vedno trdil, da mora ostati pri tebi, dokler si bolna. Pred tednom dni mi je priznal, da je še vedno zaljubljen vate.“

„Upam, da ga boš prepričal, naj otane pri meni.“

Ko je Tery odšla, sem odhitel k Robertu v pisarno. Nisem ga našel. Njegova tajnica mi je rekla, da ga pred večerom ne bo. V roki sem imel paket s sadjem, in iz njega se je že cedilo. Prosil sem tajnico, če mi lahko da kak časopis, da bi zavil paket. Odprla je predal Robertove pisalne mize in iz nje potegnila časopis, ki je bil na nekaterih mestih izstrižen.

„Kako sem nerodna! Oprostite, poiskala bom drugega.“

Medtem ko je iskala, sem od bli-

zu pogledal časopis. Vzel sem ga, zložil in spravil v žep.

Doma sem časopis pokazal ženi.

„Kaj misliš? Našel sem ga v Robertovi pisarni, v njegovi pisalni mizi. Zelo me skrbi ta čudna podobnost izstriženih besed z besedami tistega anonimnega pisma.“

Večerja ni bila kdove kako vesela. Tery je poskušala biti srečna, smejala se je in pogovarjala z Bety o modi in gledališču.

„Popijmo še en konjak po večerji,“ je predlagala Tery.

Vsakemu je natočila kozareček. Popili smo ga na dušek. Končno se mi je ponudila priložnost, da šepnem Robertu.

„Želel bi s tabo govoriti. Privatna zadeva.“

„Seveda, greva v mojo...“

Ni dokončal stavka. Kot bi ga kdo močno udaril v trebuh, se je skrčil v dve gube in začel globoko dihati.

„Robert!“ sem mu skočil na pomoč. „Robert! Kaj je s teboj?“

Previdno sem ga položil na divan. Bil je bled. Odpel sem mu kravato. Obe ženski sta me preplašeno gledali.

„Zdravnika!“ sem zaklical. „Hitro ga pokličite!“

Ko je prišel rešilni avto, je bil Robert že mrtev.

Zastrupitev s ciankalijem, so ugotovili zdravniki.

Malo kasneje je prišel inšpektor Albert Walter. Omenil sem mu, da se Robert niti za trenutek ni oddaljil od nas.

„Jedli in pili smo vsi enako,“ sem dodal.

„Zdravnik mi je rekel,“ je odgovoril inšpektor, „da je bila doza ci-

ankalija zadostna, da bi vsakega od vas ubila v nekaj minutah. Kaj je Robert pil ali jedel, tik preden se je zgrudil?“

„Konjak! In to iz iste steklenice kot mi.“

„Povem vam,“ se je oglasila Tery, „Robert je naredil samomor. Že sinoči je govoril o tem. Veliko bolj je želel umreti, kot da bi živel z mano.“

Inšpektor je preiskal vse štiri kozarčke. Samo v Robertovem so sledovi ciankalija.

Tery je znova zatrjevala, da gre za samomor.

„Videla sem ga, ko je tik preden je spil konjak, vzel tableto ciankalija.“

„Priznajte, Tery,“ ji je rekel inšpektor, „vi ste dali ciankali v njegovo pijačo.“

„Vi vsi ste blazni!“ je zakričala.

Toda blazna je bila ona. To so govorile njene oči, trepetanje njenih rok, izgubljeni pogled in zmagoslavni izraz njenega obraza.

„Vse si se zlagala, Tery,“ sem vzkliknil. „Tudi to, da se je Robert hotel ločiti. Ni res, da je bolj želel umreti, kot pa živeti poleg tebe. Danes si v moji pisarni igrala komedijo! Robert se ni nameraval ločiti, a ti si ga vseeno ubila!“

„V redu, če že tako hočete,“ je rekla izgubljeno, „toda hotel je moj denar. Ubil bi me prej ali slej, zaradi njega. S svojimi lastnimi očmi sem videla njegovo dekle. Da, videla sem jo, videla! Tukaj je, tukaj!“ in ponudila mu je neko fotografijo. „Bila je v njegovi denarnici. Sinoči sem jo našla. To je njegova ljubica, ki živi na Michiganski aveniji. Hotel me je ubiti, da bi se poročil z njo in vzel moj denar.“

„Popolnoma si izgubila glavo,“ sem rekel. „Uboga Tery.“

„Robert me je hotel uničiti,“ je nadaljevala. „Zdaj je tega konec, razumeš! Naj se loči! Naj živi s tisto lepoticco z Michiganske avenije.“

„Tery, Tery,“ sem govoril in si z rokami pokrival obraz. „Ti si ga ubila, razumeš, ubila si ga. Robert je mrtev!“

Toda Tery je bila skoraj že iz uma.

„Jaz se hočem ločiti,“ je kriknila.

„Jaz se hočem...“

Ni se upirala, ko sta jo bolničarki spremili v rešilni avto.

Inšpektor Walter je želel, da mu razjasnim še nekaj stvari.

„Samo nekaj mi je uspelo ugotoviti,“ sem rekel. „Robert ni nikoli verjel, da bi ga Tery lahko ubila tako hladnokrvno. Morda je želel zbuditi v njej občutek izgubljenosti, da bi se potem lahko ločil od nje. On je pisal tista anonimna pisma. Toda samo, da bi jo vznemiril.“

Walter je prikimal z glavo. Nato mi je pokazal fotografijo, ki mu jo je malo prej dala Tery.

„Seveda,“ je rekel, „hotel se je poročiti s to tukaj.“

„Nemogoče, inšpektor,“ sem dejal. „Nikoli ni bilo dekleta z Michiganske avenije,“ sem dodal in pokazal na fotografijo, „ker se je z njo že pred petimi leti poročil. To je Teryjina fotografija, ko je imela dvajset let. Bolje pogledajte, inšpektor. Tery ni prepoznala sebe. Ko je fotografijo našla v Robertovi denarnici, je mislila, da je to dekle z Michiganske avenije. Zato je ubila Roberta in do vrha napolnila čašo svoje izgubljenosti.“

Strah v bolnici

Kadarkoli je morala opravljati v bolnici nočno službo, je vedno občutila tesnoba. Smilili so se ji bolniki, za katere so bile noči vedno predolge, a bile so še druge reči, ki so jo plašile.

Dolgi polmračni hodniki, ki jih je razsvetljevala le modrikasta lučka, so se ji, mladi sestri, zdeli polni strahov.

Spomini iz otroških let, razne bajke o mrtvih, o vicačjih dušah, so njeno, z bujno domišljijo obdarjeno naravo zelo plašili.

Tisto noč se je pravkar vrnila iz sobe, kjer so ležali težki bolniki. Sedla je v dežurni sobi k mizi, vzela v roke knjigo in upala, da bo morda kake pol ure lahko brala, ko je pozvonilo.

Šla je po hodniku, zvonec je vsiljivo brnel, vendar ni nad nobenimi vrati žarela lučka, znak, da jo potrebujejo.

Na koncu hodnika je bila soba, kjer so navadno ležali bolniki, nad katerimi se je že razprostirala senca smrti. Soba je bila tisto noč prazna in vendar je prav nad vrati te sobe gorela lučka. Prvi hip je pomislila, da ji morda kak strežnik nagaja, ker je bila soba prilizna in okno odprto.

Hitro je vstopila in obrnila stikalo. Prazne, bele postelje, nikjer nikogar!

Gotovo je kakšna okvara na zvoncu, jutri moram javiti, da bodo popravili, je pomislila.

Odšla je nazaj, sedela kakih deset minut, ko se je spet oglašil zvonec. Prepričana, da jo kličejo bolniki je naglo vstala in šla po hodniku, pa glej, spet je rdeče oko žarelo nad zadnjo sobo.

Mrzlo jo je spreletelo in vse tiste divje zgodbe,

s katerimi so jo nekoč kot otroka strašili, so ji v hipu bile v mislih.

Nekaj minut je stala pred vrati in napeto poslušala. Vse tiho, v sobi se ni nič ganilo, le za hip se ji je dozdevalo, da sliši slaboten šum. Hotela je steči in poklicati dežurnega zdravnika, pa jo je postalo sram. V duhu je videla njegov posmehljivi obraz in slišala njegove besede: „Kaj se res ne boste nikoli utrdili? Slabe živce imate, sestra Mira!“

„Smejal se mi bo in me imenoval strohopetnico,“ je pomislila. Premagala je strah in odprla vrata. Zopet nič!

Tokrat se ji je zdela soba v svoji belini in tihoti prav pošastna! Zaprla je vrata in obstala pred njimi. Po hrbtu jo je mrzlo spreletavalo, hkrati pa si je rekla, da se nobenemu strahu ne bo dala ugnati.

Tiho je čakala in napeto poslušala. Zdelo se ji je, da v sobi nekaj šumi, pa je še čakala.

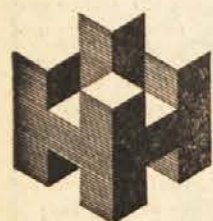
Glej, zazvonilo je!

Kot bi trenil, je planila v sobo in prižgala luč. Samo za hip so se njene oči srečale z bleščečimi očesci velike, črne podgane, ki je bliskoma skočila z nočne omarice in izginila skozi odprto okno.

Olajšano je vzdihnila: „To je bil torej moj duh, ki se je vical!“

Podgana je prišla skozi odprto okno in ko je iskala hrano, je lezla prek žice, s katero je bil zvezan zvonec. Le tako si je znala sestra Mira pojasniti, zakaj je vedno pozvonilo.

„Če bi se ne bila prepričala, kdo je zvonil, bi resnično verjela, da so me strašili nesrečni duhovi,“ se je smejala sama pri sebi, ko se je vračala nazaj v dežurno sobo.

ÖHM 72

ÖHM 72

ÖHM 72

ÖHM 72

21. Avstrijski lesni sejem - Celovski sejem

od 12. do 20. avgusta 1972

1600 RAZSTAVLJAVCEV IZ 30 DRŽAV ČAKA VAŠEGA OBISKA

VELIKO ZABAVIŠČE
10. avgusta 1972 od 18. ure naprej

ÖHM 72

ÖHM 72

ÖHM 72

ÖHM 72

ŠPORTNI

● SAK — DOBRILA VAS

Preteklo soboto je Slovenski atletski klub igral prijateljsko nogometno tekmo proti ligaškemu klubu Dobrila vas in preizkusil vse nove igralce. Nogometno moštvo SAK vendar še ni bilo dovolj močno, da bi bilo kos boljšemu nasprotniku; podleglo je z visokim porazom 0:9. SAK je igral zadovoljiv nogomet le v prvem polčasu, ko so gostitelji vodili s 3:0. Najboljši v vrsti slovenske enajsterice je bil klub devetm z detkom vratar Wakounik, ki je nedvomno velika okrepitev moštva za bližnje prvenstvo.

Pri SAK-u so igrali tudi novi igralci Singer od KAC ter Wieser Vinko, Wieser Hanzi in Wieser Feliks, vsi iz Slovenjga Plajberka. Največja okrepitev za prvenstvo pa bo vsekakor ligaški nogometaš Jože Ferra, ki ga je Slovenski atletski klub odkupil od pliberskega nogometnega kluba. Ferra proti Dobrili vasi še ni igral, pa bo v naslednjih dneh že treniral z novimi kolegi.

Veliko izgubo pa je utrpel SAK, ko je oddal enega izmed najboljših igralcev pretekle sezone Marjana Pandla. Pandel bo v naslednjem prvenstvu igral v vrsti Dobrle vasi, ki je letos vstopila v koroško ligo. Tudi v soboto je igral Pandel za Dobro vas.

Svoje pripravljalske tekme za prvenstvo bo SAK nadaljeval že ta teden. V nedeljo 13. avgusta pa bo SAK igral prijateljsko tekmo proti nogometnemu moštvo iz St. Janža, ki je kakor SAK v zadnjem trenutku „zamudil“ vstop v višjo nogometno ligo.

● KRAUT V DRŽAVNI LIGI

Austria Celovec, novinec letošnjega prvenstva najvišje avstrijske nogometne lige, bo v svoji vrsti imel tudi slovenskega nogometaša Benota Krauta, ki bo v enajsterici igral drugega vratarja. Standardni vratar bo trikratni reprezentant jugoslovanske enajsterice Horvatič, ki je preteklo nogometno sezono igral pri NK Mariboru. Celovška Austria je za dve leti pridobila tudi nekdanjega reprezentanta avstrijske enajsterice Buzeka, nekdanjega reprezentanta nemške enajsterice Emmericha in enkratnega reprezentanta avstrijske enajsterice Jagodiča. Med novo pridobljene igralce štejejo še talentirani Mirnegg od ASK, Jugoslovian Vukman (vratar), Messner od Radentheina in Riedelberger od dunajske Austrie. Prvenstvo državne nogometne lige se bo pričelo 20. avgusta, prva tekma enajsterice iz Celovca pa bo na domačem igrišču.

Za Krauta, ki ga je prvotno hotel imeti Slovenski atletski klub, bi morali slovenski funkcionarji odšteti celih 160.000 šilingov, kar je za drugorazredni klub astronomska vsota.

● ICKX PONOVO ZMAGAL

Osmo dirko za svetovno avtomobilsko prvenstvo v formuli I na nemškem Nürburgringu je dobil Belgijec Jackie Ickx, ki je bil najhitrejši tudi na poskusnih vožnjah. Favorit za naslov svetovnega prvaka Brazilec Emerson Fittipaldi je izpadel zaradi ognja na avtomobilu, Jacky Stewart pa zaradi okvare. Jackie Ickx, ki je postal že leta 1969 in 1970 vicešampion, je z zmago pripomogel Ferrariju tudi do prve zmage letošnjega svetovnega prvenstva. Drugo mesto je zasedel prav tako vozač Ferrarija Švicar Clay Regazzoni. Avstrijec Niki Lauda je ponovno izpadel zaradi okvare na svojem Marchu, njegov kolega Ronnie Peterson (March) pa je zasedel tretje mesto. Po osmi dirki vodi še vedno Fittipaldi (43) pred Stewartom (27), Ickxom (25) in Hulmom (21).

● OLIMPIJSKA VEST

Najlepši olimpijski objekt v Münchenu, dvorano 12 na sejmišču, je pred nedavnim uničil velik požar. V dvorani, kjer naj bi bila olimpijska sablaška tekmovanja, je izbruhnil požar zaradi pokvarjenega kablo, ki je po strešni konstrukciji vodil do razsvetljave. Požar je napravil veliko škodo, vendar bodo na olimpijskih igrah kljub temu tudi v tej športni disciplini lahko podelili kolajne.

RADIO PROGRAM

RADIO CELOVEC

Poročila: 5.00 — 6.30 — 8.00 — 10.00 — 13.00 17.00 — 19.00 — 20.00 — 22.00 — 23.00 — 24.00.

Dnevne oddaje: (razen ob sobotah, nedeljah in praznikih): 5.05 Ljudske viže — 5.30 Kmetijska oddaja — 5.33 Ljudske viže — 5.40 Jutranja opažanja — 5.43 Pisane jutranje melodije — 6.00 Jutranja gimnastika — 6.35 Glasba in dobri nasveti — 6.45 Deželni razgled — 7.00 Glasbeni mozaik — 7.45 Lokalna poročila — 8.05 Godba na pihala — 8.15 Oddaja za ženo — 9.00 Za prijatelje stare glasbe — 10.05 Operetni koncert — 11.25 Oddaja za podeželje — 11.45 Za avtomobiliste — 13.05 Deželni razgled — 13.30 Glasba po kosilu — 13.45 Slovenska oddaja — 15.30 Še vedno priljubljeno — 16.15 Ženska oddaja — 18.10 Odmev časa — 18.40 Šport — 18.45 Note in beležke — 18.55 Lahko noč otrokom — 19.03 Pregled sporeda — 19.05 Zabeležite si — 19.35 Melodija in ritem — 20.05 Deželna poročila — 22.10 Šport iz vsega sveta.

Sobota, 5. 8.: 5.05 Za tiste, ki zgodaj vstajajo — 6.05 Pisana jutranja melodija — 6.55 Glasbeni mozaik — 7.40 Mednarodni delovni trg — 7.55 Naš hišni vrt — 8.05 Družinski obzorji — 10.00 Glasbe note — 10.45 Noša lepa domovina — 13.30 Teden srečanja — 13.45 Poskočno in zabavno — 14.00 Pihalne godbe na koncertnem odru — 15.00 Koroška, dežela pesmi — 17.10 Pisano sobotno popoldne — 18.00 Deželni razgled — 18.20 Žena v poklicu — 18.35 Mala solistična parada — 19.05 Koračnice — 19.50 Note in beležke — 20.10 Zveneca Avstrija — 22.20 Plesna glasba po naročilu.

Nedelja, 6. 8.: 6.10 Igra na orgle — 7.40 Veselo nedeljsko jutro — 8.10 Kmetijska oddaja — 8.15 Vsakdo ima konjička — 9.00 Veliki nedeljski zabavni koncert — 10.30 Radijska pripovedka — 11.00 Popoldanski koncert — 12.03 Za avtomobiliste — 13.05 Ogledalo Mestnega gledališča — 13.45 Iz domovine — 14.30 Vočila — 16.00 Radijska igra — 17.05 Poletne sanje, ljudski koncert — 18.00 Podoba pokrajine — 19.00 Nedeljski šport — 19.30 Govori deželni glavar Sima — 19.40 Deželni razgled — 20.10 Tujci na poti — 20.40 Zabavna glasba — 21.15 Zadnja postaja Dunaj.

Ponedeljek, 7. 8.: 5.05 Za tiste, ki zgodaj vstajajo — 6.05 Pisana melodija — 6.50 Glasbeni mozaik — 8.05 Oddaja za starejše ljudi — 9.00 Poletje, sonce in glasba — 9.30 Vesele note mojstrov — 10.00 Festival mladinskih orkestror — 11.03 Koroška v pesmi in glasbi — 13.30 Knjižni kotiček — 14.30 Babičin kabinet smeja — 15.00 Iz štajerskega glasbenega življenja — 16.15 Za ženo — 16.30 Otroška oddaja — 17.10 To radi poslušamo — 18.00 Deželni razgled — 18.45 Oddaja kmetijske zbornice — 19.05 Od melodije do melodije — 19.50 Note in beležke — 20.10 Operetne melodije — 21.00 Alpinizem včeraj in danes — 21.30 Iz avstrijskega glasbenega ustvarjanja.

Torek, 8. 8.: 5.05 Za tiste, ki zgodaj vstajajo — 6.05 Pisana jutranja melodija — 6.50 Glasbeni mozaik — 9.00 Poletje, sonce in glasba — 9.30 Vesele note mojstrov — 10.00 Glasbeni avtogrami — 11.03 Ljudske viže — 13.30 Nova koroška pesem — 14.30 Popoldansko glasbeno pismo — 15.00 Štajerske orgle — 16.15 Za ženo — 16.30 Operetni koncert — 17.10 V duvanjski kavarni — 18.00 Deželni razgled — 18.45 Oddaja združenja industrialcev — 19.05 Kjer prepevajo, tam ostanemo — 19.35 Za prijatelja planin — 19.50 Note in beležke — 20.10 Radijska igra — 21.30 Zvezne dežele poročajo: Koroška.

Četrtek, 10. 8.: 5.05 Za tiste, ki zgodaj vstajajo — 6.05 Pisana jutranja melodija — 6.50 Glasbeni mozaik — 9.00 Poletje, sonce in glasba — 9.30 Vesele note mojstrov — 10.00 Zabava ob petju in glasbi — 11.03 Ljudske viže — 13.30 Zabeleženo na koroških cestah — 14.30 Naš skladateljski portret — 15.00 Iz štajerskega glasbenega ustvarjanja — 16.15 Za ženo — 16.30 Otroška oddaja — 17.10 Iz operetnega sveta — 18.00 Deželni razgled — 18.45 Oddaja zbornice obrtnega gospodarstva — 19.05 Avstrijska godba na pihala — 19.50 Note in beležke — 20.10 Lovska ura — 21.00 Iz domačega glasbenega življenja.

Petek, 11. 8.: 5.05 Za tiste, ki zgodaj vstajajo — 6.05 Pisana jutranja melodija — 6.50 Glasbeni mozaik — 9.00 Poletje, sonce in glasba — 9.30 Klavirska dela W. A. Mozarta — 10.00 Pretežno vedro — 11.03 Duhovne pesmi iz Koroške — 13.30 Ljudske viže — 14.30 Štajerski plesi — 15.00 Sodobna avstrijska zborovska glasba — 16.15 Žena v kmetijstvu — 16.30 Otroška oddaja — 16.45 Otroški zbori — 17.10 Glasba za konec tedna — 18.00 Deželni razgled — 18.45 Oddaja delavske zbornice — 19.05 Dunaj, melodija mesta — 19.50 Note in beležke — 20.10 Slavnostne igre v Brezgu.

SLOVENSKE ODDAJE

Sobota, 5. 8.: 9.00 Za jugoslovanske delavce v Avstriji — Od pesmi do pesmi, od srca do srca.

Nedelja, 6. 8.: 7.10 Duhovni nagovor — Po vaši želji.

Ponedeljek, 7. 8.: 13.45 Informacije — Slovenska komorna glasba.

Torek, 8. 8.: 9.30 Ljudske pesmi in viže — 13.45 Informacije — Šport od tu in tam — Otroci, poslušajte.

Sreda, 9. 8.: 13.45 Informacije — Sodobni avstrijski književniki: Peter Handke — Skladbe za klavir.

Četrtek, 10. 8.: 13.45 Informacije — Žena, družina, dom.

Petek, 11. 8.: 13.45 Informacije — Kar po domače.

RADIO LJUBLJANA

Poročila: 4.30 — 5.00 — 7.00 — 8.00 — 9.00 — 11.00 — 12.00 — 13.00 — 14.00 — 17.00 — 18.00 — 22.00 — 23.00 — 24.00.

Sobota, 5. 8.: 6.50 Beseda na današnji dan — 8.10 Glasbena matineja — 9.05 Pionirski tednik — 9.35 Pihalni orkester RTV Ljubljana — 12.10 Pojo naši operni pevci — 12.40 Po domače — 14.10 S pesmijo in besedo po Jugoslaviji — 15.40 Iz opusa W. A. Mozarta — 16.40 Z orkestrom Paul Bonneau — 17.10 Gremo v kino — 17.50 Z ansambli Mojmir Sepeta — 18.15 Iz ope-

Opozorilo!

Ste že dobili novo številko koroške kulturne revije **MLADJE**? Če ne, jo lahko kupite v knjigarni Naša knjiga ali pa naročite pri upravi, Celovec, Gasometergasse 10, telefon (0 42 22) 32 5 50.

V Mladju št. 11 so literarna dela, članki, razprave in eseji koroških kulturnih delavcev. Kdor želi biti na tekočem, kaj se med koroškimi Slovenci dogaja na literarnem in publicističnem področju, naj bere Mladje. S tem boste podprli tudi ustvarjalno delo naših kulturnikov.

Mladje
uredništvo in uprava

retnega sveta — 18.45 S knjižnega trga — 19.15 Z ansambliom bratov Avenik — 20.00 V soboto zvečer: Olimpijada znana — Radijski radar — 21.13 Zabavna radijska igra — 22.20 Oddaja za naše izseljence — 23.05 S pesmijo in plesom v novi teden.

Nedelja, 6. 8.: 4.30 Dobro jutro — 6.50 Danes za vas — 7.30 Za kmetijske proizvajalce — 8.05 Radijska igra za otroke — 8.33 Skladbe za mladino — 9.05 Iščemo popevko poletja — 10.05 Dr. Tone Ferenc: Izseljevanje Slovencev — nasilna raznarodovalna dejanja nemških okupatorjev — 10.25 Pesmi borbe in dela — 10.45 Vočila — 13.30 Nedeljska reportaža — 13.50 Z domačimi ansambli — 14.05 Melodije z velikimi orkestri — 14.30 Humoreska tedna — 15.05 Slovenska zemlja in pesmi in besedi — 16.00 Fran Milčinski: Butalci, radijska igra — 16.40 Vedri ritmi — 17.05 Nedeljska športna popoldne — 19.15 Glasbene razglednice — 20.00 V nedeljo zvečer — 22.20 Godala za lahko noč — 23.15 Jazz za vse.

Ponedeljek, 7. 8.: 6.50 Rekreacija — 8.10 Glasbena matineja — 9.05 Pisan svet pravljic in zgodb — 9.20 Glasbena pravljica — 9.40 Revijski orkester Heinz Klesling — 12.10 Iz naše glasbene preteklosti — 12.40 Igrajo pihalne godbe — 14.10 Ljudske pesmi sveta: Baskovski pesmi — 14.30 Vočila — 15.40 Melodije mojstrov lahke glasbe — 16.40 Z orkestrom Heinz Hötter — 17.10 Ponedeljkovo glasbeno popoldne — 18.15 Popevke in plesni ritmi — 18.45 Poletni kulturni vodnik — 19.15 Z ansambliom Vilija Petriča — 20.00 Operni koncert — 21.30 Tipke in godala — 22.15 Za ljubitelje jazz — 23.15 Zaplešite z nami.

Torek, 8. 8.: 6.50 Beseda na današnji dan — 8.10

SLOVENSKO KULTURNO DRUŠTVO

„Jepa-Baško jezero“

vabi na

VEČER SLOVENSKE PESMI IN FOLKLORE

ki bo v nedeljo 6. avgusta 1972 ob 20. uri v Kulturnem domu v Ločah

Nastopajo:

- Mešani zbor SPD „Danica“ iz St. Vida v Podjuni, vodi Hanzi Kežar;
- Folklorna skupina KPD „Platinina“ iz Sel, vodi Marica Čebul;
- Moški zbor SKD „Jepa-Baško jezero“, vodi Šimej Triesnik.

Prijatelji in gostje prisrčno vabljeni!

Izdajatelj, založnik in lastnik: Zveza slovenskih organizacij na Koroškem; glavni urednik: Rado Janežič; odgovorni urednik: Andrej Kokot; uredništvo in uprava: 9021 Klagenfurt — Celovec, Gasometergasse 10, tel. 32-5-50 — Tiska: Založništvo in tiskarska družba z o. j. Drava, Celovec - Borovlje.

Operna matineja — 9.05 Počitniško popotovanje — 9.20 Z orkestrom Robert Stolz — 9.40 Slovenske narodne v raznih izvedbah — 12.10 Slovenske pesmi iz starejših časov — 12.40 Z domačimi godci in ansambli — 14.10 Od melodije do melodije — 14.40 Mladinska oddaja — 15.40 Iz opere „Mefistofeles“ — 16.40 Z orkestrom radia Beromünster — 17.10 Popoldanski simfonični koncert — 18.15 V torek nasvidenje — 18.45 Poje Lidija Kodrič — 19.15 Za ansambliom Lojzeta Slaka — 20.00 Prodajalna melodij — 20.30 Marín Držič: Boter Andraž, radijska igra — 21.47 Lahka glasba — 22.15 S popevkami po svetu — 23.15 Zlata pozavna Vinka Globokarja.

Sreda, 9. 8.: 6.50 Rekreacija — 8.10 Glasbena matineja — 9.05 Počitniški pozdravi — 9.25 Popevke in zvoki — 12.10 Iz slovenske operne literature — 12.40 Od vasi do vasi — 14.10 Skladatelji Glasbene Matice in Novih akordov: Anton Medved — 14.30 Vočila — 15.40 Majhen recital pianista Janka Setinca — 16.40 Z orkestrom Montematti — 17.10 Poletno glasbeno popotovanje — 18.15 Igramo za vas — 18.45 Naš gost — 19.15 Glasbene razglednice — 20.00 Simfonični orkester RTV Ljubljana — 21.20 Lepe melodije — 22.15 S festivalov jazz — 23.15 Jugoslovanski pevci zabavne glasbe.

AVSTRIJA I

Sobota, 5. 8.: 16.30 Za otroke — 17.50 Dežela brez kamenja — 17.30 Čarobni krusel — 17.35 Za družino — 18.00 Tedeniški obzorji — 18.25 Otrokom za lahko noč — 18.30 Posebej o kulturi — 18.55 Poletje na Siciliji — 19.20 Pregled sporeda — 19.30 Čas v sliki — 20.06 Šport — 20.15 Komedijski skedenj: Josef Filser — 22.05 Šport — 22.35 Čas v sliki — 22.45 Zlato sedmih gora, film z Divjega zapada.

Nedelja, 6. 8.: 16.30 Za otroke — 17.10 Čarobni krusel — 17.15 Za družino — 17.40 Svet znamke — 18.05 Otrokom za lahko noč — 18.10 Potovanje na keneč sveta — 19.00 Čas v sliki — 19.30 Šport — 20.06 Nasrin ali umetnost sanj — 21.45 Čas v sliki in šport.

Ponedeljek, 7. 8.: 18.00 Novo v znanosti — 18.55 Otrokom za lahko noč — 18.30 Slike iz Avstrije — 18.55 Stan Laurel in Oliver Hardy — 19.20 Pregled sporeda — 19.30 Čas v sliki in kulturne novice — 20.06 Šport — 20.15 Oddelek S — 21.10 Poštni predal 7000 — 21.25 Telešport — 22.25 Čas v sliki.

Torek, 8. 8.: 18.00 Zadeva iz sosesčine — 18.35 Otrokom za lahko noč — 18.30 Slike iz Avstrije in južne Tirolske — 18.55 Obiralci bombaža — 19.20 Pregled sporeda — 19.30 Čas v sliki in kulturne novice — 20.06 Šport — 20.15 Florentinski klubok, filmska komedija — 21.50 Čas v sliki.

Sreda, 9. 8.: 11.00 Ni časa za komedije — 12.30 Telešport — 16.30 Za otroke — 17.15 Antena — 17.35 Lassie, zgodba psa — 18.00 Za družino — 18.25 Otrokom za lahko noč — 18.30 Slike iz Avstrije — 18.55 Televizijska kuhinja — 19.20 Pregled sporeda — 19.30 Čas v sliki in kulturne novice — 20.06 Šport — 20.15 Glasba za gledanje — 21.05 Rdeči orkester — 22.00 Čas v sliki.

Četrtek, 10. 8.: 18.00 Potovalna služba Lastovka — 18.25 Otrokom za lahko noč — 18.30 Slike iz Avstrije — 18.55 Športni mozaik — 19.20 Pregled sporeda — 19.30 Čas v sliki in kulturne novice — 20.06 Šport — 20.15 Pariz meseca avgusta, film — 22.00 Čas v sliki — 22.10 Louis Armstrong.

Petek, 11. 8.: 11.00 Divja reka — 18.00 Mednarodni agrarni obzorji — 18.25 Otrokom za lahko noč — 18.30 Slike iz Avstrije — 18.55 To je moj svet — 19.20 Pregled sporeda — 19.30 Čas v sliki in kulturne novice — 20.06 Šport — 20.15 Senzacija pod cirkusko kupolo — 21.10 Konec fedajinov — 21.55 Čas v sliki — 22.05 Bila je opojna plesna noč, glasbeni film.

JUGOSLAVIJA

Sobota, 5. 8.: 17.40 Kmečka ohtet: Dr. kličina — 18.10 Obzorji — 18.25 Dežela klubokov — Obisk v živalskem vrtu — 19.15 Mozaik — 19.20 Usodno nebo — 20.00 Dnevnik — 20.30 Zlata roža Portoroža — 21.30 Na poti k zvezdam — 21.55 Moj prijatelj Toni — 22.45 Kažipot — 23.05 Poročila.

Nedelja, 6. 8.: 8.50 Madžarski pregled — 9.40 Po domače — 10.12 Kmetijska oddaja — 10.55 Mozaik — 11.00 Otroška matineja — 11.50 Mestece Peyton — 12.40 Kažipot — 16.00 Igre brez meja — 17.30 Sinjska alka — 18.20 River Street 99, film — 20.00 Dnevnik — 20.30 Ko nisem bil več vojak — 21.15 Stih in pesem — 21.30 Športni pregled — 22.00 Poročila.

Ponedeljek, 7. 8.: 16.25 Madžarski pregled — 18.15 Mozaik — 18.30 Kremenčkovi — 18.55 Mozaik — 19.00 Maksimere — 19.45 Kratak film — 20.00 Dnevnik — 20.35 Rajstni dan male Mire, drama — 21.45 Diapornale — 22.35 Poročila — 22.40 šahovski komentar.

Torek, 8. 8.: 17.15 Madžarski pregled — 18.15 Obzorji — 18.30 Medvedov godnjavček — 18.50 Mozaik — 18.55 Moški zbor iz Dornberga — 19.20 Karavana — 20.00 Dnevnik — 20.35 Zvite stopnice, ameriški film — 22.00 Labodje jezero, sovjetski film — 22.40 Poročila.

Sreda, 9. 8.: 16.25 Madžarski pregled — 18.15 Obzorji — 18.30 Sebastijan in Mary Morgane — 18.55 Mozaik — 19.00 Na sedmi stazi — 19.25 Naši operni pevci: Dragiša Ognjanović — 20.00 Dnevnik — 20.35 Sopotni komentar — 21.35 Črni Gandhi — 22.05 Poročila — 22.10 šahovski komentar.

Četrtek, 10. 8.: 16.45 Madžarski pregled — 18.10 Obzorji — 18.25 Gospod Piper, film — 18.55 Mozaik — 19.00 Boj za obstanek — 19.25 Jugoslovanska matineja — 20.00 Dnevnik — 20.35 Vidocq, človek s sto imeni — 21.25 Sodobniki — 22.15 Vohuni, vajniki — 22.50 Poročila.

Petek, 11. 8.: 16.25 Madžarski pregled — 18.15 Obzorji — 18.30 Veseli tobogan — 19.00 Mestece Peyton — 20.00 Dnevnik — 20.35 Kako lepa je živeti, italijanski film — 22.30 Poročila — 22.35 šahovski komentar.